EBA/GL/2021/05

2021. július 2.

Iránymutatás-tervezet

a belső irányításról

1. Megfelelési és beszámolási kötelezettségek

Az iránymutatások jogállása

1. Ezeket az iránymutatásokat az 1093/2010/EU rendelet [1] 16. cikke alapján adták ki. Az 1093/2010/EU rendelet 16. cikkének (3) bekezdése szerint az illetékes hatóságoknak és pénzügyi intézményeknek minden erőfeszítést meg kell tenniük azért, hogy megfeleljenek az iránymutatásoknak.

2. Az iránymutatások rögzítik az EBH álláspontját azzal kapcsolatban, hogy mi a megfelelő felügyeleti gyakorlat a Pénzügyi Felügyeletek Európai Rendszerében, és miként kell alkalmazni az uniós jogot egy adott területen belül. Az 1093/2010/EU rendelet 4. cikkének (2) bekezdésében meghatározott, az iránymutatások hatálya alá tartozó illetékes hatóságok azzal tesznek eleget az iránymutatásoknak, hogy megfelelően beépítik azokat saját felügyeleti gyakorlataikba (pl. saját jogi kereteik vagy felügyeleti folyamataik módosításával), beleértve azokat az eseteket is, amikor az iránymutatások elsősorban intézményekre vonatkoznak.

Jelentési követelmények

3. Az 1093/2010/EU rendelet 16. cikkének (3) bekezdése értelmében az illetékes hatóság (2021.12.05)-ig köteles értesíteni az EBH-t arról, hogy megfelel-e vagy meg kíván-e felelni ennek az iránymutatásnak, és ha nem, úgy tájékoztatniuk kell az EBH-t a meg nem felelés indokairól. Amennyiben a fenti határidőig ilyen értesítés nem érkezik, az EBH úgy tekinti, hogy a szóban forgó illetékes hatóság nem felel meg az ajánlásoknak. Az értesítéseket „EBA/GL/2021/05” hivatkozással az EBH honlapján található formanyomtatványon kell megküldeni a compliance@eba.europa.eu címre. Az értesítést olyan személyeknek kell benyújtaniuk, akik megfelelő felhatalmazással rendelkeznek arra nézve, hogy illetékes hatóságuk nevében jelentést tegyenek annak megfeleléséről. A megfeleléssel kapcsolatban bekövetkező bármely változást is be kell jelenteni az EBH-nak.

4. Az értesítéseket az 1093/2010/EU rendelet 16. cikkének (3) bekezdésével összhangban közzéteszik az EBH honlapján.

[1] Az Európai Parlament és a Tanács 2010. november 24-i 1093/2010/EU rendelete az európai felügyeleti hatóság (Európai Bankhatóság) létrehozásáról, a 716/2009/EK határozat módosításáról és a 2009/78/EK bizottsági határozat hatályon kívül helyezéséről (HL L 331., 2010.12.15., 12. o.).

2. Tárgy, alkalmazási kör és fogalommeghatározások

Tárgy

5. Ezek az iránymutatások meghatározzák azokat a belső irányítási szabályokat, folyamatokat és mechanizmusokat is, amelyeket a 2013/36/EU irányelv[2] hatálya alá tartozó intézményeknek és a 2013/36/EU irányelv VII. címének hatálya alá tartozó befektetési vállalkozásoknak az (EU) 2019/2033 rendelet 1. cikke (2) és (5) bekezdésének alkalmazása során a 2013/36/EU irányelv 74. cikkének (1) bekezdésével összhangban a hatékony és prudens irányítás érdekében végre kell hajtaniuk.

Címzettek

Ezen iránymutatások címzettjei az 1093/2010/EU rendelet 4. cikke 2. pontjának i. alpontjában meghatározott hatáskörrel rendelkező hatóságok és az 1093/2010/EU rendelet 4. cikkének 1. pontjában meghatározott pénzügyi intézmények, amelyek a 2013/36/EU irányelv 3. cikke (1) bekezdésének 3. pontjában meghatározottak szerint a 2013/36/EU irányelv 3. cikkének (3) bekezdésére is tekintettel a 2013/36/EU irányelv alkalmazásában hitelintézetnek, illetve a 2019/2033/EU rendelet 1. cikkének (2) és (5) bekezdése alkalmazásában a 2013/36/EU irányelv VII. címének hatálya alá tartozó befektetési vállalkozásoknak minősülnek (a továbbiakban: intézmények).

Alkalmazási kör

6. Ezeket az iránymutatásokat az intézmények irányítási rendszerére kell alkalmazni, beleértve azok szervezeti struktúráját és az annak megfelelő felelősségi köröket, a fennálló vagy esetlegesen felmerülő valamennyi kockázat[3] azonosítására, kezelésére, felügyeletére és jelentésére szolgáló eljárásokat, valamint belső kontroll-keretrendszert.

7. Az iránymutatás célja, hogy bármely konkrét struktúra támogatása nélkül valamennyi létező irányítási struktúrára vonatkozzon. Az iránymutatás nem érinti a nemzeti társasági jog szerinti általános hatáskörmegosztást. Ennek megfelelően az iránymutatást a szóban forgó irányítási struktúrától (egy és/vagy két testületből álló irányítási struktúra és/vagy egyéb struktúra) függetlenül valamennyi tagállamban alkalmazni kell. A 2013/36/EU irányelv 3. cikke (1)

[2] Az Európai Parlament és a Tanács 2013. június 26-i 2013/36/EU irányelve a hitelintézetek tevékenységéhez való hozzáférésről és a hitelintézetek és befektetési vállalkozások prudenciális felügyeletéről, a 2002/87/EK irányelv módosításáról, a 2006/48/EK és a 2006/49/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 176., 2013.6.27., 338. o.).

[3] Ha ezek az iránymutatások kockázatokat említenek, abba beleértendők a pénzmosással és a terrorizmus finanszírozásával kapcsolatos kockázatok is.

bekezdésének 7. és 8. pontjában meghatározott vezető testületet úgy kell tekinteni, mint amelynek vannak vezetői (végrehajtói) és felügyeleti (nem végrehajtói) feladatai[4].

8. Amikor az iránymutatások az „irányítási feladatot ellátó vezető testület” és a „felügyeleti feladatot ellátó vezető testület” kifejezéseket használják, azzal nem utalnak semmilyen vállalatirányítási struktúrára, és az irányító (végrehajtói) vagy a felügyeleti (nem végrehajtói) feladatra tett utalás alatt az adott funkciót a nemzeti jogszabályok szerinti ellátni köteles vezető testületek vagy testületi tagok értendők. Ezen iránymutatás végrehajtásakor az illetékes hatóságoknak figyelembe kell venniük saját nemzeti társasági jogukat, és szükség esetén meg kell határozniuk, hogy a szóban forgó feladatok a vezető testületnek mely szervére vagy tagjaira vonatkoznak.

9. Azokban a tagállamokban, amelyekben a vezető testület részben vagy teljes egészében egy személyt vagy belső végrehajtó szervet (pl. vezérigazgatót (CEO), vezetői csapatot vagy végrehajtó bizottságot) hatalmaz fel irányításii feladatok ellátására, az említett irányítási feladatokat e felhatalmazás alapján ellátó személyeket úgy kell tekinteni, mint akik a vezető testület irányítási feladatait ellátó személyek. Ezen iránymutatás alkalmazásában az irányítási feladatot ellátó vezető testületet úgy kell érteni, mint amely magában foglalja a – jelen iránymutatásban meghatározott – végrehajtó testület tagjait vagy a vezérigazgatót, még akkor is, ha a nemzeti jog szerint hivatalosan nem jelölték vagy nevezték ki az intézmény irányító szervének vagy szerveinek tagjává/tagjaivá.

10. Azokban a tagállamokban, amelyekben egyes felelősségi köröket a vezető testület helyett a részvényesek, az intézmény tagjai vagy tulajdonosai gyakorolnak, az intézményeknek biztosítaniuk kell, hogy e felelősségi körök és az azokhoz tartozó döntések a lehetséges mértékben összhangban álljanak a vezető testületre vonatkozó iránymutatással.

11. A vezérigazgató (CEO), a pénzügyi igazgató (CFO) és a kulcsfontosságú feladatot ellátó személy jelen iránymutatás szerinti fogalommeghatározása pusztán funkcionális célokat szolgál, és nem jelenti az e tisztségviselők kinevezését vagy az ilyen pozíciók létrehozását, kivéve, ha azt a vonatkozó uniós vagy nemzeti jog előírja.

12. Az intézményeknek teljesíteniük, az illetékes hatóságoknak pedig biztosítaniuk kell, hogy az intézmények a 2013/36/EU irányelv 109. cikkében megállapított alkalmazási szintnek megfelelően egyedi, összevont vagy szubkonszolidált alapon feleljenek meg a jelen iránymutatásnak.

Fogalommeghatározások

13. Eltérő rendelkezés hiányában a 2013/36/EU irányelvben és a 575/2013/EU rendeletben használt és meghatározott fogalmak ebben az iránymutatásban is az ott használt jelentéssel

[4] Lásd még a 2013/36/EU irányelv (56) preambulumbekezdését.

bírnak. Ezen túlmenően ezen iránymutatások alkalmazásában a következő fogalommeghatározások alkalmazandók:

Prudenciális konszolidáció	a 2013/36/EU irányelvben, valamint az 575/2013/EU rendeletben meghatározott prudenciális szabályoknak konszolidált vagy szubkonszolidált alapon, az 575/2013/EU rendelet 1. része 2. címének 2. fejezetével összhangban történő alkalmazása.[5]
A belsőkontroll-részlegek vezetői	a hierarchia legmagasabb fokán álló, a független kockázatkezelési, megfelelési és belső ellenőrzési részlegek napi működtetésének tényleges irányításáért felelős személyek.
Kockázatvállalási hajlandóság	a kockázat azon aggregált szintje és típusai, amelyeket valamely intézmény stratégiai céljainak megvalósítása érdekében, kockázatviselési képességének keretein belül, üzleti modelljével összhangban hajlandó vállalni.
Kockázatviselési képesség	az a maximális kockázati szint, amelyet egy intézmény tőkealapja, kockázatkezelési és -befolyásolási képessége, valamint a szabályozási korlátok függvényében vállalni képes.
Kockázatkezelési kultúra	valamely intézmény kockázattudatosságával, kockázatvállalásával és kockázatkezelésével kapcsolatos szabályai, hozzáállása és magatartása, valamint a kockázatokkal kapcsolatos döntéseket alakító ellenőrzések. A kockázatkezelési kultúra befolyásolja a vezetőség és a munkavállalók napi tevékenységük során hozott döntéseit, és hatással van az általuk vállalt kockázatokra.
Személyzet	valamely intézménynél és a konszolidációs körbe tartozó leányvállalatainál dolgozó valamennyi munkavállaló, a 2013/36/EU irányelv hatálya alá nem tartozó leányvállalatokat is beleértve, valamint az irányítási és a felügyeleti feladatot ellátó vezető testület összes tagja.
Vezérigazgató (CEO)	valamely intézmény teljes üzleti tevékenységének vezetéséért és irányításáért felelős személy.
Pénzügyi igazgató (CFO)	a következő tevékenységek irányításáért teljes mértékben felelős személy: pénzügyi erőforrások kezelése, pénzügyi tervezés és pénzügyi beszámolás.
Kulcspozíciót betöltő személyek	azok a személyek, akiknek jelentős befolyása van egy adott intézmény irányítására, de nem tagjai az intézmény vezető testületének, és nem is ők a vezérigazgatók. Ide tartoznak a belsőkontroll-részlegek vezetői és a pénzügyi igazgató, amennyiben nem tagjai a vezető testületnek és – amennyiben az intézmények

[5] Lásd még a prudenciális konszolidációról szóló szabályozástechnikai standardot: https://www.eba.europa.eu/sites/default/documents/files/document_library/Publications/Draft%20Technical%20Standards/2021/973355/Final%20Report%20Draft%20RTS%20methods%20of%20consolidation.pdf

	kockázati alapú megközelítéssel azonosítják őket – a kulcspozíciót betöltő egyéb személyek. A kulcspozíciót betöltő személyek közé tartozhatnak még a jelentős üzletágak, az Európai Gazdasági Térség/Európai Szabadkereskedelmi Társulás területén található fióktelepek, harmadik országban található leányvállalatok és egyéb belső részlegek vezetői.
Nemek közötti bérkülönbség	a férfiak és nők átlagos bruttó órabére közötti különbség a férfiak átlagos bruttó órabérének százalékában kifejezve.
Konszolidáló intézmény	az az intézmény, amelynek az 575/2013/EU rendelet 1. része 2. címének 2. fejezetével összhangban az összevont helyzet alapján teljesítenie kell a prudenciális követelményeket.
Jelentős intézmények	a 2013/36/EU irányelv 131. cikkében meghatározott intézmények (globálisan rendszerszinten jelentős intézmények és egyéb rendszerszinten jelentős intézmények), valamint adott esetben az illetékes hatóság vagy nemzeti jogszabály által az intézmény méretének, belső szervezetének, valamint az intézményi tevékenység jellegének, nagyságrendjének és összetettségének értékelése alapján meghatározott intézmények.
Tőzsdén jegyzett intézmények	olyan intézmények, amelyek pénzügyi eszközét a 2014/65/EU irányelv [6] 4. cikkének 21. és 22. pontjában meghatározott szabályozott piacon vagy multilaterális kereskedési rendszerben egy vagy több tagállamban fogalmazzák.
Részvényes	az intézményben részesedéssel rendelkező személyek, vagy az intézmény jogi formájától függően az intézmény egyéb tulajdonosai vagy tagjai.
Igazgatói tisztség	egy intézmény vagy más szervezet vezető testületének tagjaként betöltött tisztség.

[6] Az Európai Parlament és a Tanács 2014. május 15-i 2014/65/EU irányelve a pénzügyi eszközök piacairól, valamint a 2002/92/EK irányelv és a 2011/61/EU irányelv módosításáról (HL L 173., 2014.6.12., 349. o.).

3. Végrehajtás

Az alkalmazás időpontja

14. Ezek az aktualizált iránymutatások 2021. december 31-től alkalmazandók.

Hatályon kívül helyezés

15. Az EBH belső irányításról szóló 2017. szeptember 26-i iránymutatásai (EBA/GL/2017/11) 2021. december 31-től hatályukat vesztik.

4. Iránymutatások

I. cím – Arányosság

16. A 2013/36/EU irányelv 74. cikkének (2) bekezdésében meghatározott arányossági elv célja, hogy a jogszabályi követelmények és rendelkezések célkitűzéseinek hatékony megvalósítása érdekében következetesen összeegyeztesse a belső irányítási rendszereket az intézmény egyéni kockázati profiljával és üzleti modelljével.

17. Belső irányítási rendszereik kialakítása és végrehajtása során az intézményeknek figyelembe kell venniük a méretüket, belső szervezetüket, valamint tevékenységeik összetettségét. A jelentős intézményeknek kifinomultabb irányítási rendszerekkel kell rendelkezniük, míg a kisebb és kevésbé összetett intézmények egyszerűbb irányítási rendszereket is alkalmazhatnak. Az intézményeknek azonban figyelembe kell venniük, hogy az intézmény mérete vagy rendszerszintű jelentősége önmagában nem feltétlenül jelzi, hogy az intézmény milyen mértékben van kitéve a kockázatoknak.

18. Az arányosság elvének alkalmazása céljából, valamint a szabályozási követelmények és ezen iránymutatások megfelelő végrehajtásának biztosítása érdekében az intézményeknek és az illetékes hatóságoknak az alábbi szempontokat kell figyelembe venniük:

    a. az intézménynek és a prudenciális konszolidáció körébe tartozó leányvállalatainak a mérlegfőösszege tekintetében megállapított mérete;

    b. az intézmény földrajzi jelenléte, valamint tevékenységeinek nagyságrendje minden egyes joghatóságra vonatkozóan;

    c. az intézmény jogi formája, beleértve azt is, hogy az intézmény csoport tagja-e, és ha igen, a csoportra vonatkozó arányossági értékelés;

    d. az intézmény tőzsdén jegyzett intézmény-e;

    e. az intézmény használhat-e belső modelleket a tőkekövetelmények mérésére (pl. a belső minősítésen alapuló módszer);

    f. az intézmény által végzett engedélyezett tevékenységek és szolgáltatások típusa (pl. lásd még a 2013/36/EU irányelv 1. mellékletét és 2014/65/EU irányelv 1. mellékletét);

    g. az alapvető üzleti modell és stratégia; az üzleti tevékenységek jellege és összetettsége, valamint az intézmény szervezeti struktúrája;

h. az intézmény kockázati stratégiája, kockázatvállalási hajlandósága és tényleges kockázati profilja, figyelembe véve a SREP tőkeértékelés és a SREP likviditási értékelés eredményét;

i. az intézmény tulajdonosi és finanszírozási struktúrája;

j. ügyfelek jellege (pl. lakossági, vállalati, intézményi, kisvállalkozások, közintézmények), valamint a termékek vagy szerződések összetettsége;

k. kiszervezett tevékenységek és az értékesítési csatornák;

l. a meglévő információtechnológiai (IT) rendszerek, beleértve a folyamatos rendszereket és az e területhez tartozó tevékenységek kiszervezését; valamint

m. az intézmény az 575/2013/EU rendelet 4. cikke (1) bekezdésének 145. és 146. pontjában foglalt kis méretű és nem összetett intézmény és nagy méretű intézmény fogalommeghatározása alá tartozik-e.

II. cím – A vezető testület és a bizottságok szerepe és összetétele

1 A vezető testület szerepe és felelősségi körei

19. A 2013/36/EU irányelv 88. cikkének (1) bekezdésével összhangban az intézménnyel kapcsolatban a vezető testület viseli a végső és általános felelősséget, valamint meghatározza az intézményen belüli, az intézmény hatékony és prudens vezetését biztosító irányító rendszereket, felügyeli azok végrehajtását, és elszámoltatható azért.

20. A vezető testület feladatait egyértelműen meg kell határozni, és különbséget kell tenni az irányítási (végrehajtói) és felügyeleti (nem végrehajtói) feladatok között. A vezető testület felelősségi köreit és kötelezettségeit egy, a vezető testület által jóváhagyott írásos dokumentumban kell leírni. A vezető testület minden tagjának teljes mértékben tisztában kell lennie a vezető testület struktúrájával és felelősségi köreivel, valamint a vezető testületet és annak bizottságait illető feladatkörök közötti feladatmegosztással.

21. Az irányítási feladatot és a felügyeleti feladatot ellátó vezető testületnek eredményesen kell együttműködnie. Mindkét feladatkörnek kellő információt kell egymás rendelkezésére bocsátania ahhoz, hogy saját feladatait kellően el tudja látni. A megfelelő fékek és ellensúlyok érvényesítésének érdekében a vezető testületen belüli döntéshozatalt nem befolyásolhatja egyetlen személy vagy a tagok egy kis részhalmaza.

22. A vezető testület feladatai az alábbiak meghatározására, jóváhagyására és végrehajtásának felügyeletére is kiterjednek:

a. az intézmény átfogó üzleti stratégiája és főbb irányvonalai az alkalmazandó jogi és szabályozói keretrendszeren belül, figyelembe véve az intézmény hosszú távú pénzügyi érdekeit és fizetőképességét;

b. az általános kockázati stratégia, az intézmény kockázatvállalási hajlandósága és kockázatkezelési keretrendszere, valamint az annak biztosítását szolgáló intézkedések, hogy a vezető testület elegendő időt fordítson a kockázatok mérlegelésére;

c. az V. címben meghatározott megfelelő és hatékony belső irányítási és belső ellenőrzési keretrendszer, amely:

    i. tartalmaz egy egyértelmű szervezeti struktúrát és jól működő független belső kockázatkezelési, megfelelési és ellenőrzési (audit) részlegeket, amelyek feladataik ellátásához elegendő hatáskörrel, forrásokkal, megfelelő mérettel rendelkeznek;

    ii. biztosítja a pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás megelőzésével kapcsolatos alkalmazandó szabályozási követelményeknek való megfelelést;

d. az intézmény kockázatait kellő mértékben fedező belső tőke és szabályozói tőke összege, fajtája és eloszlása;

e. az intézmény likviditáskezelési céljai;

f. a 2013/36/EU irányelv 92–95. cikkében megállapított javadalmazási alapelveknek megfelelő javadalmazási politikák és a 2013/36/EU irányelv 74. cikkének (3) bekezdése és 75. cikkének (2) bekezdése szerinti, megbízható javadalmazási politikákról szóló EBH-iránymutatás[7];

g. annak biztosítását szolgáló rendelkezések, hogy a vezető testület egyéni és kollektív alkalmasságának értékelését eredményesen végezzék, hogy a vezető testület összetétele és utánpótlás-tervezése megfelelő legyen, és a vezető testület hatékonyan lássa el feladatait[8];

h. kulcsfontosságú feladatot ellátó személyek kiválasztási és alkalmasság-értékelési folyamata[9];

i. a vezető testület egyes bizottságainak belső működését biztosító rendelkezések, amelyek részletezik az alábbiakat:

[7] Az EBH iránymutatásai a megbízható javadalmazási politikákról.

[8] Lásd még az ESMA és az EBH közös iránymutatását a vezető testületi tagok és kulcsfontosságú feladatot ellátó személyek alkalmasságának értékeléséről.

[9] Az ESMA és az EBH közös iránymutatása a vezető testületi tagok és kulcsfontosságú feladatot ellátó személyek alkalmasságának értékeléséről.

i. az egyes bizottságok szerepe, összetétele és feladatai;

ii. megfelelő információáramlás, beleértve az ajánlások és következtetések dokumentálását, valamint az egyes bizottságok és a vezető testület, az illetékes hatóságok és egyéb felek közötti jelentési útvonalakat;

j. az ezen iránymutatások 9. szakaszával összhangban álló kockázatkezelési kultúra, amely az intézmény kockázattudatosságával és kockázatvállalási magatartásával függ össze;

k. a 10. szakasznak megfelelő, a felelősségteljes és etikus magatartást elősegítő vállalati kultúra és értékek, beleértve a magatartási kódexet vagy más hasonló dokumentumot;

l. intézményi szintű összeférhetetlenségi politika a 11. szakasszal összhangban, valamint a munkatársakra vonatkozó összeférhetetlenségi politika a 12. szakasszal összhangban; továbbá

m. a számviteli és a pénzügyi beszámolási rendszerek integritásának biztosítását célzó rendelkezések, beleértve a pénzügyi és operatív ellenőrzést és a jogszabályoknak és a vonatkozó standardoknak való megfelelést.

23. A 22. bekezdésben felsorolt szempontok meghatározása, jóváhagyása és végrehajtásának felügyelete során az irányító testületnek arra kell törekednie, hogy olyan üzleti modellt és irányítási intézkedéseket biztosítson – beleértve a kockázatkezelési keretrendszert is –, amelyek figyelembe veszik az összes kockázatot. Amikor az intézmények mérlegelik mindazokat a kockázatokat, amelyeknek ki vannak téve, figyelembe kell venniük az összes releváns kockázati tényezőt, beleértve a környezeti, társadalmi és irányítási kockázati tényezőket is. Az intézményeknek figyelembe kell venniük, hogy ez utóbbiak befolyásolhatják prudenciális kockázataikat, beleértve a hitelkockázatokat, pl. a fenntartható gazdaságra való áttéréssel kapcsolatos kockázati tényezőkön keresztül, illetve az éghajlattal kapcsolatos külső fizikai eseményeken keresztül, amelyek hatással lehetnek az adósokra, a piaci, likviditási és működési kockázatokra és a hírnevet érintő kockázatokra, pl. a kiszervezési megállapodásokkal összefüggésben a társadalmi és irányítási kockázati tényezőkön keresztül [10]. Ilyen kockázatok például a kötelmi vagy munkajog terén jelentkező jogi kockázatok, az emberi jogok esetleges megsértésével kapcsolatos kockázatok vagy az egyéb környezeti, társadalmi és irányítási kockázati tényezők, amelyek hatással lehetnek arra az országra, ahol a szolgáltató található, illetve arra, hogy képes-e a megállapodás szerinti szolgáltatási szintet nyújtani.

[10] Lásd az EBH környezeti, társadalmi és irányítási kockázatok kezeléséről és felügyeletéről szóló jelentését, amelyet a CRD 98. cikkének (8) bekezdése alapján tettek közzé, és amely ismerteti az EBH környezeti, társadalmi és irányítási kockázatokkal kapcsolatos értelmezését és a transzmissziós csatornákat, valamint ajánlásokat tesz azokra a szabályozásokra, eljárásokra, mechanizmusokra és stratégiákra, amelyeket az intézményeknek a környezeti, társadalmi és irányítási kockázatok azonosítása, értékelése és kezelése érdekében végre kell hajtaniuk.

24. A vezető testület felügyeli a nyilvánosságra hozatal és a külső érdekelt felekkel és illetékes hatóságokkal folytatott kommunikáció folyamatát.

25. A vezető testület valamennyi tagját tájékoztatni kell az intézmény összes tevékenységéről, pénzügyi és kockázati helyzetéről, figyelembe véve a gazdasági környezetet, valamint azokról a döntésekről, amelyek jelentős hatást gyakorolnak az intézményre.

26. A vezető testület egyik tagja felelősséget vállalhat az V. cím 19.1. szakaszában említett belsőkontroll-részlegért, amennyiben a szóban forgó tag nem rendelkezik egyéb megbízásokkal, amelyek befolyásolhatják belsőkontroll-tevékenységét és a belsőkontroll-részleg függetlenségét.

27. A vezető testület nyomon követi, rendszeresen felülvizsgálja és kezeli a 22. és 23. bekezdésben felsorolt felelősségi körökre vonatkozó folyamatok, stratégiák és politikák végrehajtása kapcsán megállapított gyenge pontokat. A belső irányítási keretet és annak végrehajtását rendszeres időközönként felül kell vizsgálni és frissíteni kell, figyelembe véve az I. cím alatt kifejtett arányossági elvet. Ha az intézményt lényeges változások érik, mélyrehatóbb felülvizsgálatot kell végezni.

2 A vezető testület irányítási feladatai

28. Az irányítási feladatot ellátó vezető testületnek aktívan szerepet kell vállalnia az intézmény üzleti tevékenységében, döntéseit pedig szilárd és megalapozott módon kell meghoznia.

29. Az irányítási feladatot ellátó vezető testület felel a vezető testület által meghatározott stratégiák végrehajtásáért, és rendszeresen megvitatja e stratégiák végrehajtását és megfelelőségét a felügyeleti feladatot ellátó vezető testülettel. Az operatív végrehajtást az intézmény vezetősége is elvégezheti.

30. Az irányítási feladatot ellátó vezető testület a mérlegelési jogkörének gyakorlásakor és döntéshozatalkor konstruktívan megvitatja és kritikusan megvizsgálja kapott javaslatokat, magyarázatokat és információkat. Az irányítási feladatot ellátó vezető testület átfogó jelentést készít, továbbá rendszeresen és szükség esetén indokolatlan késedelem nélkül tájékoztatja a felügyeleti feladatot ellátó vezető testületet egy adott helyzet mérlegeléséhez szükséges tényekről, az intézményt érintő vagy esetlegesen érintő kockázatokról és fejleményekről, pl. az üzleti tevékenységgel és a vállalt kockázatokkal kapcsolatos lényegi döntésekről, az intézmény gazdasági és üzleti környezetének, likviditásának és stabil tőkealapjának értékeléséről, valamint a jelentős kockázati kitettségeinek értékeléséről.

31. A 2015/849/EU irányelv nemzeti átültetésének sérelme nélkül a vezető testületnek a 2015/849/EU pénzmosási irányelv 46. cikkének (4) bekezdésében foglalt követelményekkel összhangban meg kell jelölnie az egyik tagját, aki felelős az ezen irányelvnek való megfeleléshez szükséges törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések végrehajtásáért,

beleértve az intézményben és a vezető testület szintjén a pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás elleni megfelelő politikákat és eljárásokat[11].

3 A vezető testület felügyeleti feladatai

32. A felügyeleti feladatot ellátó vezető testület tagjainak feladatai közé tartozik az intézmény stratégiájának nyomon követése és konstruktív vitatása.

33. A nemzeti jog sérelme nélkül, az ESMA és az EBH „A 2013/36/EU irányelv és a 2014/65/EU irányelv szerinti vezető testületi tagok és kulcsfontosságú feladatot ellátó személyek alkalmasságának értékelése" című közös iránymutatásának 9.3. szakaszában foglalt rendelkezések értelmében a felügyeleti feladatot ellátó vezető testületnek független tagokat is magában kell foglalnia.

34. Az alkalmazandó nemzeti társasági jog szerinti feladatok sérelme nélkül a felügyeleti feladatot ellátó vezető testület:

a. felügyeli és nyomon követi a vezetői döntéshozatalt, továbbá hatékonyan felügyeli az irányítási feladatokat ellátó vezető testületet, beleértve a testület egyéni és kollektív teljesítményének, valamint az intézmény stratégiája és céljai végrehajtásának nyomon követését és ellenőrzését;

b. konstruktívan megvitatja és kritikusan megvizsgálja az irányítási feladatot ellátó vezető testület javaslatait és az általa nyújtott információkat, valamint döntéseit;

c. figyelembe véve az I. címben megállapított arányossági elvet, megfelelően teljesíti a kockázati bizottság, a javadalmazási bizottság és a jelölőbizottság kötelezettségeit és szerepét, amennyiben nem hoztak létre külön ilyen bizottságokat;

d. biztosítja és rendszeres időközönként értékeli az intézmény belső irányítási keretének eredményességét, és megteszi a megfelelő lépéseket a feltárt hiányosságok kezelésére;

e. felügyeli és nyomon követi, hogy következetesen valósítják-e meg az intézmény stratégiai célkitűzéseit, szervezeti struktúráját és kockázati stratégiáját, kockázatvállalási hajlandóságát és kockázatkezelési keretrendszerét, valamint egyéb politikáit (pl. javadalmazási politikáját) és a nyilvánosságra hozatal keretét;

f. ellenőrzi, hogy az intézmény kockázatkezelési kultúráját következetesen valósítsák meg;

[11] A vezető testület továbbra is testületként felelős.

g. felügyeli a magatartási kódex vagy a hasonló kódexek és hatékony szabályzatok végrehajtását és fenntartását annak érdekében, hogy azonosítsa, kezelje és mérsékelje a tényleges és potenciális összeférhetetlenségeket;

h. felügyeli a pénzügyi információk és beszámolási rendszerek integritását, valamint a belsőkontroll-keretrendszert, a hatékony és eredményes kockázatkezelési keretrendszert is beleértve;

i. biztosítja, hogy a belsőkontroll-részlegek vezetői képesek legyenek önállóan eljárni, és az egyéb belső szervek, üzletágak vagy szervezeti egységek felé fennálló beszámolási kötelezettségüktől függetlenül hangot adhassanak aggályaiknak, és adott esetben közvetlenül figyelmeztethessék a felügyeleti feladatot ellátó vezető testületet, amikor a kockázatok kedvezőtlen alakulása érinti vagy érintheti az intézményt; valamint

j. nyomon követi a belső ellenőrzési terv végrehajtását a kockázatkezelési és az auditbizottság előzetes bevonásával, amennyiben a szervezetnél léteznek ilyen bizottságok.

4 A vezető testület elnökének szerepe

35. A vezető testület elnöke irányítja a vezető testületet, hozzájárul a vezető testületen belüli, valamint a vezető testület és adott esetben annak bizottságai közötti hatékony információáramláshoz, és felel annak hatékony általános működéséért.

36. Az elnök ösztönzi és elősegíti a nyílt és kritikus vitát, és biztosítja, hogy az eltérő véleményeket a döntéshozatali eljárás keretében kifejezésre lehessen juttatni és meg lehessen vitatni.

37. Általános elvként a vezető testület elnökének olyan személynek kell lennie, aki nem végrehajtásért felelős tag. Amennyiben az elnök irányítási feladatokat is elláthat, az intézménynek olyan intézkedéseket kell bevezetnie, amelyekkel enyhítheti az intézmény fékeire és ellensúlyaira gyakorolt káros hatást (pl. vezető igazgatósági tag vagy rangidős független igazgatósági tag kinevezésével vagy ha a felügyeleti feladatot ellátó vezető testületen belül nagyobb a nem végrehajtásért felelős tagok aránya). Különösen a 2013/36/EU irányelv 88. cikke (1) bekezdésének e) pontjával összhangban valamely intézményben a felügyeleti feladatot ellátó vezető testület elnöke nem töltheti be egyidejűleg ugyanazon intézményen belül a vezérigazgatói funkciót, kivéve, ha ezt az intézmény megindokolja, és az illetékes hatóságok engedélyezték.

38. Az elnök állapítja meg az ülések napirendjét, és biztosítja, hogy a stratégiai kérdések megvitatása elsőbbséget élvezzen. Az elnök biztosítja, hogy a vezető testület döntéseit szilárd és megalapozott módon hozza meg, és hogy a dokumentumok és információk az ülés előtt kellő idővel már rendelkezésre álljanak.

39. A vezető testület elnöke hozzájárul a vezető testület tagjai közötti egyértelmű feladatmegosztáshoz, valamint a közöttük fennálló hatékony információáramláshoz, hogy

ezáltal lehetővé tegye a felügyeleti feladatot ellátó vezető testület tagjai számára, hogy konstruktívan hozzájáruljanak a vitákhoz, és szavazataikat megalapozottan és megfelelő információ birtokában adják le.

5 A felügyeleti feladatot ellátó vezető testület bizottságai

5.1 A bizottságok felállítása

40. A 2013/36/EU irányelv 109. cikkének (1) bekezdésével összhangban, a 2013/36/EU irányelv 76. cikkének (3) bekezdésével, 88. cikkének (2) bekezdésével és 95. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben, valamennyi – az egyéni, szubkonszolidált és konszolidált szintet figyelembe véve – jelentősnek minősülő intézmény köteles kockázatkezelési, jelölő-[12] és javadalmazási[13] bizottságot létrehozni, amely tanácsot ad a felügyeleti feladatot ellátó vezető testületnek, és előkészíti annak döntéseit. A nem jelentős intézmények – beleértve azokat is, melyek részei egy olyan intézmény prudenciális szubkonszolidációjának vagy konszolidációjának, amely jelentősnek számít – nem kötelesek ilyen bizottságokat felállítani.

41. Amennyiben nem hoznak létre kockázatkezelési vagy jelölőbizottságot, az ebben az iránymutatásban ezekre a bizottságokra történő hivatkozást úgy kell értelmezni, mint amely a felügyeleti feladatokat ellátó vezető testületre vonatkozik, figyelembe véve az I. címben meghatározott arányossági elvet.

42. Az intézmények – ezen iránymutatás I. címe alatt megállapított kritériumok figyelembevételével – egyéb bizottságokat (pl. pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás elleni, etikai, fegyelmi és megfelelési bizottságot) is létrehozhatnak.

43. Az intézményeknek gondoskodniuk kell a kötelezettségeknek és feladatoknak a vezető testület szakbizottságai közötti egyértelmű megosztásáról.

44. Minden egyes bizottságnak a felügyeleti feladatot ellátó vezető testülettől kapott dokumentált megbízással kell rendelkeznie, amely tartalmazza felelősségi köreit, és megfelelő munkaeljárásokat kell kidolgoznia.

45. A bizottságok támogathatják egyes területeken a felügyeleti feladatkört, és elősegíthetik a megfelelő belső irányítási keretrendszer kidolgozását és végrehajtását. A feladatok bizottságokra történő átruházása semmilyen módon nem mentesíti a felügyeleti feladatot ellátó vezető testületet feladatainak és kötelezettségeinek együttes teljesítése alól.

[12] Lásd még az ESMA és az EBH közös iránymutatását: „A 2013/36/EU irányelv és a 2014/65/EU irányelv szerinti vezető testületi tagok és kulcsfontosságú feladatot ellátó személyek alkalmasságának értékelése”.

[13] A javadalmazási bizottság tekintetében kérjük, olvassa el a helytálló javadalmazási gyakorlatokról szóló EBH-iránymutatást.

5.2 A bizottságok összetétele[14]

46. Minden bizottság elnöke a vezető testület egyik nem végrehajtó tagja, aki képes az objektív véleménynyilvánításra.

47. A felügyeleti feladatot ellátó vezető testület független tagjai[15] aktív szerepet vállalnak a bizottságok munkájában.

48. Amennyiben a bizottságokat a 2013/36/EU irányelv vagy a nemzeti jog szerint kell létrehozni, legalább három tagból kell állniuk.

49. Az intézményeknek – a vezető testület méretét és a felügyeleti feladatot ellátó vezető testület független tagjainak számát figyelembe véve – biztosítaniuk kell, hogy a bizottságok tagjai ne legyenek azonosak egy másik bizottság tagjaival.

50. Az intézményeknek meg kell fontolniuk a bizottsági elnökök és tagok rotálásának lehetőségét, figyelembe véve egyedi tapasztalatukat, tudásukat és készségeiket, amelyek e bizottságok számára egyénileg vagy együttesen szükségesek.

51. A kockázatkezelési és a jelölőbizottság az érintett intézmény felügyeleti feladatot ellátó vezető testületének nem végrehajtó tagjaiból áll. Az auditbizottság összetételének meg kell felelnie a 2006/43/EK irányelv [16] 41. cikkében előírtaknak. A javadalmazási bizottság összetételének meg kell felelnie a megbízható javadalmazási politikákról szóló EBH-iránymutatás[17] 2.4.1. szakaszának.

52. Globálisan rendszerszinten jelentős intézmények és egyéb rendszerszinten jelentős intézmények esetében a jelölőbizottság tagjainak többsége független, és a bizottság elnöke is független tag. Egyéb, az illetékes hatóságok vagy a nemzeti jog által meghatározott jelentős intézmények esetében a jelölőbizottságnak kellő számú független tagot kell tartalmaznia; az ilyen intézmények bevált gyakorlatként megfontolhatják, hogy a jelölőbizottság elnöke is független személy legyen.

53. A jelölőbizottság tagjainak a 2013/36/EU irányelvben foglaltak szerint egyénileg és együttesen is megfelelő tudással, készségekkel és szakértelemmel kell rendelkezniük a kiválasztási folyamat és az alkalmassági követelmények tekintetében.

[14] Ezt a szakaszt az ESMA és az EBH „A 2013/36/EU irányelv és a 2014/65/EU irányelv szerinti vezető testületi tagok és kulcsfontosságú feladatot ellátó személyek alkalmasságának értékelése” című közös iránymutatásával együtt kell értelmezni.

[15] Lásd még az ESMA és az EBH „A 2013/36/EU irányelv és a 2014/65/EU irányelv szerinti vezető testületi tagok és kulcsfontosságú feladatot ellátó személyek alkalmasságának értékelése” című közös iránymutatásának 9.3. szakaszában található meghatározást.

[16] Az Európai Parlament és a Tanács 2006. május 17-i 2006/43/EK irányelve az éves és összevont (konszolidált) éves beszámolók jog szerinti könyvvizsgálatáról, a 78/660/EGK és a 83/349/EGK tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 84/253/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 157, 2006.06.09., 87. o.), legutóbb módosította az Európai Parlament és a Tanács 2014. április 16-i 2014/56/EU irányelve.

[17] Az EBH iránymutatásai a 2013/36/EU irányelv 74. cikkének (3) bekezdésében és 75. cikkének (2) bekezdésében meghatározott megbízható javadalmazási politikákról, valamint az 575/2013/EU rendelet 450. cikke szerinti nyilvánosságra hozatalról (EBA/GL/2015/22).

54. Globálisan rendszerszinten jelentős intézmények és egyéb rendszerszinten jelentős intézmények esetében a kockázatkezelési bizottság tagjainak többsége független. Globálisan rendszerszinten jelentős intézmények és egyéb rendszerszinten jelentős intézmények esetében a kockázatkezelési bizottság elnöke független tag. Egyéb, az illetékes hatóságok vagy a nemzeti jog által meghatározott jelentős intézmények esetében a kockázatkezelési bizottságnak kellő számú független tagból kell állnia, a kockázatkezelési bizottság elnöke pedig lehetőség szerint független személy. Valamennyi intézményre érvényes, hogy a kockázatkezelési bizottság elnöke nem lehet sem a vezető testület elnöke, sem pedig bármely egyéb bizottság elnöke.

55. A kockázatkezelési bizottság tagjainak egyénileg és együttesen is megfelelő tudással, készségekkel és szakértelemmel kell rendelkezniük a kockázatkezelési és -ellenőrzési eljárások tekintetében.

5.3 A bizottságok eljárásai

56. A bizottságok rendszeresen beszámolnak a felügyeleti feladatot ellátó vezető testületnek.

57. A bizottságok egymással a megfelelő módon tartják a kapcsolatot. A 49. bekezdés sérelme nélkül ez a kapcsolattartás az egymás bizottságában való részvétel formájában is megvalósulhat, tehát az egyik bizottság elnöke vagy tagja egy másik bizottságban is lehet tag.

58. A bizottságok tagjai nyílt és kritikus vitákban vesznek részt, amelyek során az eltérő véleményekről konstruktív módon vitázhatnak.

59. A bizottságok dokumentálják a bizottsági ülések napirendjét, valamint fő eredményeiket és következtetéseiket.

60. A kockázatkezelési bizottság és a jelölőbizottság számára biztosítani kell, hogy legalább:

    a. hozzáférnek a szerepük ellátásához szükséges valamennyi releváns információhoz és adathoz, beleértve az idevágó vállalati és ellenőrzési feladatokból származó információkat és adatokat is (pl. jog, pénzügy, humán erőforrások, informatika, belső ellenőrzés, kockázatkezelés, megfelelés, beleértve a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni szabályok betartására vonatkozó információkat és a gyanús ügyletek összesített bejelentését, valamint a pénzmosással és a terrorizmusfinanszírozással kapcsolatos kockázati tényezőket is);

    b. a belsőkontroll-részlegek vezetőitől rendszeres beszámolókat, eseti információkat, közleményeket és véleményeket kapjanak az intézmény aktuális kockázati profiljáról, kockázatkezelési kultúrájáról és a kockázati limitekről, valamint bármely előfordult lényeges jogsértésről[18], továbbá részletes információkat és ajánlásokat kapjanak a

[18] A pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelem terén elkövetett súlyos jogsértésekkel kapcsolatban. Figyelembe kell venni a 2013/36/EU irányelv 117. cikkének (6) bekezdése alapján kiadandó iránymutatásokat is, amelyek meghatározzák az e cikk (5) bekezdésében említett hatóságok közötti együttműködés és információcsere módját, különösen a határokon átnyúló tevékenységű csoportokkal kapcsolatban és a pénzmosás elleni szabályok súlyos megsértésének azonosításával összefüggésben.

meghozott, meghozandó vagy javasolt korrekciós intézkedésekről; rendszeres időközönként felülvizsgálják a feléjük jelentendő kockázatra vonatkozó információk tartalmát, formátumát és gyakoriságát, és döntsenek arról; valamint

c. szükség esetén biztosítsák a belsőkontroll-részlegek és egyéb releváns részlegek (humán erőforrások, jogi, pénzügyi) megfelelő bevonását a saját szakterületükön, illetve külső szakértőhöz forduljanak tanácsért.

5.4 A kockázatkezelési bizottság szerepe

61. Amennyiben van kockázatkezelési bizottság, legalább az alábbi feladatokat el kell látnia:

a. a felügyeleti feladatot ellátó vezető testület részére tanácsadást és támogatást nyújt az intézmény átfogó aktuális és jövőbeli kockázatkezelési stratégiájának és kockázatvállalási hajlandóságának nyomon követését illetően – az összes kockázattípus figyelembe vételével – annak biztosítása érdekében, hogy az összhangban álljon az intézmény üzleti stratégiájával, célkitűzéseivel, vállalati kultúrájával és értékeivel;

b. segíti a felügyeleti feladatot ellátó vezető testületet az intézmény kockázatkezelési stratégiája végrehajtásának és az annak megfelelő határértékeknek az ellenőrzésében;

c. ellenőrzi a tőke- és likviditáskezelési stratégiák, valamint az intézmény összes egyéb releváns kockázataira, például a piaci, hitelezési, operatív (jogi és informatikai), valamint hírnévvel kapcsolatos kockázataira vonatkozó stratégiák végrehajtását, hogy a jóváhagyott kockázatkezelési stratégia és kockázatvállalási hajlandóság alapján értékelje azok megfelelőségét;

d. a felügyeleti feladatot ellátó vezető testület részére ajánlásokat nyújt a kockázatkezelési stratégia szükséges, többek között az intézmény üzleti modelljének változásaiból, a piaci fejleményekből vagy a kockázatkezelési részleg ajánlásaiból eredő kiigazításaival kapcsolatban;

e. tanácsot ad a felügyeleti feladatokért felelős egység által tanácsadás vagy támogatás céljára igénybe vett külső tanácsadók kijelölésével kapcsolatban;

f. megvizsgál egy sor lehetséges, akár szélsőséges forgatókönyvet annak felmérése céljából, hogy az intézmény kockázati profilja hogyan reagálna a külső és belső eseményekre;

g. felügyeli az ügyfeleknek kínált összes lényeges pénzügyi termék és szolgáltatás, valamint az intézmény üzleti modellje és kockázati stratégia közötti összhangot[19]. A kockázatkezelési bizottságnak értékelnie kell a kínált pénzügyi termékekkel és

[19] Lásd még a lakossági banki termékekre vonatkozó termékfelügyeletről és irányítási rendszerekről szóló EBH-iránymutatást, elérhető itt: http://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/consumer-protection-and-financial-innovation/guidelines-on-product-oversight-and-governance-arrangements-for-retail-banking-products.

szolgáltatásokkal kapcsolatos kockázatokat, és figyelembe kell vennie az e termékekhez és szolgáltatásokhoz rendelt árak, valamint az azokból származó nyereség közötti összhangot; valamint

h. értékeli a belső vagy külső könyvvizsgálók ajánlásait, és nyomon követi a meghozott intézkedések megfelelő végrehajtását.

62. A kockázatkezelési bizottság együttműködik más bizottságokkal, amelyek tevékenysége hatással lehet a kockázatkezelési stratégiára (pl. audit- és javadalmazási bizottság), továbbá rendszeresen kommunikál az intézmény belsőkontroll-részlegeivel, különösen a kockázatkezelési részleggel.

63. Amennyiben létrehozták, a kockázatkezelési bizottságnak – a javadalmazási bizottság feladatainak sérelme nélkül – meg kell vizsgálnia, hogy a javadalmazási politikák és gyakorlatok által biztosított ösztönző eszközök figyelembe veszik-e az intézmény kockázatát, tőkéjét, likviditását, valamint a haszon valószínűségét és idejét.

5.5 Az auditbizottság szerepe

64. A 2006/43/EK irányelv[20] szerint – létrehozása esetén – az auditbizottság feladatai többek között az alábbiak:

a. nyomon követi az intézmény belső ellenőrzési és kockázatkezelési rendszerének, valamint adott esetben belső ellenőrzési részlegnek az eredményességét, tekintettel az auditált intézmény pénzügyi beszámolóira, függetlenségének megsértése nélkül;

b. felügyeli az intézmény által kialakított számviteli politikákat;

c. nyomon követi a pénzügyi beszámolási folyamatát, és annak integritását biztosító ajánlásokat fogalmaz meg;

d. vizsgálja és nyomon követi a jog szerinti könyvvizsgálónak vagy a könyvvizsgáló cégnek a 2006/43/EU irányelv 22., 22a., 22b., 24a. és 24b. cikke és az 537/2014/EU rendelet[21] 6. cikke szerinti függetlenségét, és különösen a vizsgált intézmény részére nyújtott nem könyvvizsgálói szolgáltatásoknak a megfelelőségét, az említett rendelet 5. cikkével összhangban;

e. nyomon követi az éves és összevont pénzügyi kimutatások jog szerinti könyvvizsgálatát, különösen annak teljesítményét, figyelembe véve az illetékes

[20] Az Európai Parlament és a Tanács 2006. május 17-i 2006/43/EK irányelve az éves és összevont (konszolidált) éves beszámolók jog szerinti könyvvizsgálatáról, a 78/660/EGK és a 83/349/EGK tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 84/253/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 157, 2006.06.09., 87. o.), legutóbb módosította az Európai Parlament és a Tanács 2014. április 16-i 2014/56/EU irányelve.

[21] Az Európai Parlament és a Tanács 2014. április 16-i 537/2014/EU rendelete a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodó egységek jogszabályban előírt könyvvizsgálatára vonatkozó egyedi követelményekről, valamint a 2005/909/EK bizottsági határozat hatályon kívül helyezéséről (HL L 158., 2014.5.27., 77. o.).

hatóságoknak a 537/2014/EU rendelet 26. cikkének (6) bekezdése szerinti megállapításait és következtetéseit;

f. felel a jog szerinti könyvvizsgáló(k) vagy könyvvizsgáló cég(ek) kiválasztásáért, és az intézmény illetékes szerve általi jóváhagyásra ajánlja kijelölésüket (az 537/2014/EU rendelet 16. cikkével összhangban, kivéve, ha az 537/2014/EU rendelet 16. cikkének (8) bekezdését kell alkalmazni), kompenzálásukat és felmentésüket;

g. felülvizsgálja az éves vagy konszolidált éves beszámolók jog szerinti könyvvizsgálatának hatókörét és gyakoriságát;

h. a 2006/43/EU irányelv 39. cikke (6) bekezdésének a) pontja szerint tájékoztatja a vizsgált szervezet ügyvezető vagy felügyelő testületét a jogszabályban előírt könyvvizsgálat eredményéről, és elmagyarázza, hogy a könyvvizsgálat hogyan járult hozzá a pénzügyi beszámolás integritásához, és az auditbizottság milyen szerepet töltött be a beszámolás folyamatában; valamint

i. fogadja és figyelembe veszi a könyvvizsgálói jelentéseket.

5.6 Összevont bizottságok

65. A 2013/36/EU irányelv 76. cikkének (3) bekezdésével összhangban az illetékes hatóságok engedélyezhetik azoknak az intézményeknek, amelyek nem minősülnek jelentősnek, hogy a kockázatkezelési bizottságot a 2006/43/EK irányelv 39. cikkében említett auditbizottsággal vonják össze (amennyiben van ilyen).

66. Amennyiben a nem jelentős intézmények kockázatkezelési és jelölőbizottságot hoznak létre, e bizottságokat össze is vonhatják. Ha így tesznek, az intézményeknek dokumentálniuk kell, hogy miért döntöttek e bizottságok összevonása mellett, és hogy e megközelítés segítségével hogyan érik el a bizottságok célkitűzéseit.

67. Az intézményeknek minden esetben biztosítaniuk kell, hogy az összevont bizottság tagjai egyénileg és együttesen is megfelelő tudással, készségekkel és szakértelemmel rendelkezzenek, hogy teljes mértékben megértsék az összevont bizottság által elvégzendő feladatokat[22].

[22] Lásd még az ESMA és az EBH közös iránymutatását: „A 2013/36/EU irányelv és a 2014/65/EU irányelv szerinti vezető testületi tagok és kulcsfontosságú feladatot ellátó személyek alkalmasságának értékelése”.

III. cím – Irányítási keret

6 Szervezeti keret és struktúra

6.1 Szervezeti keret

68. Az intézmény vezető testülete gondoskodik az intézmény megfelelő és átlátható szervezeti és működési struktúrájáról, és rendelkezik annak dokumentált leírásával. E struktúra elősegíti és igazolja az intézménynek az egyéni, szubkonszolidált és konszolidált szinten egyaránt hatékony és megbízható vezetését. A vezető testületnek biztosítania kell, hogy a belsőkontroll-részlegek függetlenek legyenek az általuk ellenőrzött üzletágaktól, a feladatokat kellő mértékű elkülönítését is beleértve, és megfelelő pénzügyi és humán erőforrásokkal, valamint a feladataik hatékony végzéséhez szükséges hatáskörökkel rendelkezzenek. Az intézményen belüli jelentési útvonalaknak és a felelősségi körök megállapításának egyértelműnek, jól körülhatároltnak, következetesnek, végrehajthatónak és kellően dokumentáltnak kell lennie, különösen a kulcsfontosságú feladatot ellátó személyek esetében. A dokumentációt szükség esetén frissíteni kell.

69. Az intézmény struktúrája nem akadályozhatja a vezető testület azon képességét, hogy hatékonyan felügyelje és kezelje az intézményt vagy a csoportot érintő kockázatokat, valamint az illetékes hatóság azon képességét, hogy hatékonyan felügyelje az intézményt.

70. A vezető testületnek fel kell mérnie, hogy a csoport struktúrájának lényeges változásai (pl. új leányvállalatok létrehozása, fúziók és felvásárlások, a csoport egyes részeinek eladása vagy felszámolása, illetve külső fejlesztések) hatnak-e az intézmény szervezeti keretének megbízhatóságára, és ha igen, hogyan. Gyenge pontok azonosítása esetén a vezető testületnek mielőbb meg kell tennie a szükséges kiigazításokat.

6.2 Legyen tisztában az intézmény struktúrájával!

71. A vezető testületnek teljes egészében ismernie és értenie kell az intézmény jogi, szervezeti és működési struktúráját („legyen tisztában az intézmény struktúrájával”), és biztosítania kell, hogy az összhangban álljon az intézmény jóváhagyott üzleti és kockázati stratégiájával és kockázatvállalási hajlandóságával, továbbá kiterjedjen rá a kockázatkezelési keret.

72. A vezető testület felel az új struktúrák létrehozására vonatkozó megbízható stratégiák és politikák jóváhagyásáért. Amennyiben egy intézmény a csoporton belül több jogalanyt is létrehoz, számuk és különösen a közöttük fennálló összeköttetések és tranzakciók nem jelenthetnek kihívást a belső irányítás kialakítására, valamint a csoport egészét érintő kockázatok hatékony kezelésére és felügyeletére nézve. A vezető testületnek biztosítania kell, hogy az intézmény struktúrája és adott esetben a csoporton belüli struktúrák – a 7. szakaszban meghatározott kritériumok figyelembevételével – egyértelműek, hatékonyak és átláthatóak legyenek az intézmény munkatársai, részvényesei és egyéb érdekelt felek, valamint az illetékes hatóság számára.

73. A vezető testület útmutatást nyújt az intézmény struktúrájával, annak alakulásával és korlátaival kapcsolatban, továbbá biztosítja, hogy a struktúra indokolt és hatékony legyen, valamint ne legyen túlzottan vagy helytelenül bonyolult.

74. Egy konszolidáló intézmény vezető testületének értenie kell nem csupán a csoport jogi, szervezeti és működési struktúráját, hanem a különböző tagszervezetek célját és tevékenységeit, valamint a közöttük lévő összeköttetéseket és kapcsolatokat is. Ide tartoznak a csoportspecifikus működési kockázatok és a csoporton belüli kitettségek, valamint az, hogy a csoport finanszírozási, tőke-, likviditási és kockázati profilja hogyan alakulhat normál és hátrányos körülmények között. A vezető testület biztosítja, hogy az intézmény időben tudjon tájékoztatást adni a csoportról az egyes jogi személyek típusát, jellemzőit, szervezeti diagramját, tulajdonosi struktúráját és üzleti tevékenységeit illetően, valamint, hogy a csoporton belül az intézmények egyedi, összevont vagy szubkonszolidált alapon is feleljenek meg az összes felügyeleti jelentéstételi követelménynek.

75. A konszolidáló intézmény vezető testülete biztosítja, hogy a csoporthoz tartozó különböző vállalkozások (magát a konszolidáló intézményt is beleértve) elég információt kapjanak ahhoz, hogy világosan átlássák a csoport általános céljait, stratégiáit és kockázati profilját, valamint azt, hogy a csoporthoz tartozó érintett vállalkozások hogyan illeszkednek a csoport struktúrájába és operatív működésébe. Az ilyen információkat és azok módosításait dokumentálni kell, és az érintett részlegek rendelkezésére kell bocsátani, beleértve a vezető testületet, az üzletágakat és a belsőkontroll-részlegeket. A konszolidáló intézmény vezető testületi tagjainak tájékozódniuk kell a csoport struktúrájában rejlő kockázatokról, figyelembe véve az iránymutatás 7. szakaszában meghatározott kritériumokat. E tájékozódás az alábbiakat foglalja magában:

    a. a legfontosabb kockázati tényezőkre vonatkozó információk;

    b. az intézmény általános struktúrájának értékelését, valamint annak értékelését tartalmazó rendszeres beszámolók, hogy az egyes szervezetek tevékenységei megfelelnek-e a jóváhagyott csoportszintű stratégiának; valamint

    c. olyan témákra vonatkozó rendszeres beszámolók, amelyeknél a szabályozási keret egyéni, szubkonszolidált és konszolidált szintű megfelelést igényel.

6.3 Összetett struktúrák és nem szabványos vagy nem átlátható tevékenységek

76. Az intézményeknek el kell kerülniük az összetett és potenciálisan nem átlátható struktúrák létrehozását. Az intézményeknek döntéshozatali folyamatuk során figyelembe kell venniük a kockázatértékelés eredményeit, amelynek célja annak megállapítása, hogy e struktúrákat fel lehet-e használni pénzmosással, terrorizmusfinanszírozással vagy egyéb pénzügyi bűncselekményekkel kapcsolatos célokra, ahogy figyelembe kell venniük az ezzel

kapcsolatban bevezetett ellenőrzéseket és jogi keretet is[23]. E célból az intézményeknek legalább a következőket figyelembe kell venniük:

a. a struktúra létrehozásának helye szerinti joghatóság milyen mértékben felel meg ténylegesen az adózási átláthatósággal, a pénzmosás elleni küzdelemmel és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelemmel kapcsolatos uniós és nemzetközi előírásoknak[24];

b. a struktúra mennyire szolgál nyilvánvaló gazdasági és jogszerű célt;

c. a struktúrát mennyire lehet felhasználni a tényleges tulajdonos személyazonosságának elrejtésére;

d. az ügyfélnek egy adott struktúra lehetséges létrehozására irányuló kérése mennyire ad okot aggodalomra;

e. a struktúra akadályozhatja-e az intézmény vezető testületének tényleges felügyeleti tevékenységét vagy az intézménynek a kapcsolódó kockázat kezelésére irányuló képességét; továbbá

f. a struktúra akadályozhatja-e az illetékes hatóságok által ellátott hatékony felügyeletet.

77. Mindenesetre az intézményeknek nem szabad homályos vagy szükségtelenül bonyolult struktúrákat létrehozniuk, amelyeknek nincs egyértelmű gazdasági alapja vagy jogi célja, illetve nem alakíthatnak ki olyan struktúrákat, amelyek aggályokat vetnek fel azzal kapcsolatban, hogy e struktúrákat pénzügyi bűncselekményekkel kapcsolatos célokra hozhatták létre.

78. E struktúrák létrehozásakor a vezető testületnek értenie kell ezeket a struktúrákat és céljukat, valamint a hozzájuk kapcsolódó kockázatokat, és biztosítania kell, hogy a belsőkontroll-részlegeket kellő mértékben bevonják. E struktúrákat jóvá kell hagyni, és csak akkor szabad fenntartani azokat, ha céljukat egyértelműen meghatározták és megértették, és ha a vezető testület meggyőződött arról, hogy valamennyi lényeges kockázatot – a reputációs kockázatokat is beleértve – azonosítottak, hogy minden kockázatot hatékonyan lehet kezelni és megfelelően be lehet jelenteni, és hogy biztosított a tényleges felügyelet. Minél összetettebb és homályosabb a szervezeti és működési struktúra, és minél nagyobb a kockázat, annál intenzívebb felügyeletet kell a struktúra felett gyakorolni.

79. Az intézményeknek dokumentálniuk kell döntéseiket, és az illetékes hatóságok részére meg kell tudniuk indokolni azokat.

[23] Az országkockázat és az egyes termékekkel és ügyfelekkel kapcsolatos kockázatok értékelését illetően az intézményeknek ismerniük kell a pénzmosási és terrorizmusfinanszírozási kockázati tényezőkről szóló közös iránymutatásokat is (EBA GL JC/2017/37), amelyek felülvizsgálata jelenleg folyamatban van.

[24] Lásd még: https://eba.europa.eu/regulation-and-policy/anti-money-laundering-and-e-money/rts-on-the-implementation-of-group-wide-aml/cft-policies-in-third-countries

80. A vezető testületnek biztosítania kell, hogy ezeken a struktúrákon belül a tevékenységekkel járó kockázatok elkerülése vagy csökkentése céljából megfelelő intézkedéseket hozzanak. Ez magában foglalja a következők biztosítását:

    a. az intézmény megfelelő szabályokkal és eljárásokkal, valamint dokumentált folyamatokkal (pl. alkalmazandó határértékek, információáramlás) rendelkezik az ilyen tevékenységek vizsgálatára, megfelelésére, jóváhagyására és kockázatkezelésére vonatkozóan, figyelembe véve a csoport szervezeti és működési struktúráját, kockázati profilját és reputációs kockázatát;

    b. az ezekre a tevékenységekre és a belőlük származó kockázatokra vonatkozó információk a konszolidáló intézmény és a belső és külső könyvvizsgálók rendelkezésére állnak, és ezen információkat a felügyeleti feladatot ellátó vezető testület, valamint az engedélyt megadó illetékes hatóság részére is továbbítani kell; továbbá

    c. az intézmény rendszeresen vizsgálja, hogy szükséges-e fenntartani ezeket a struktúrákat.

81. E struktúrákat és tevékenységeket – beleértve a jogszabályoknak és szakmai előírásoknak való megfelelésüket – a belső ellenőrzési részlegnek rendszeresen, kockázatalapú megközelítés alapján kell vizsgálnia.

82. Az intézményeknek ugyanazokat a kockázatkezelési intézkedéseket kell meghozniuk, mint az intézmény saját üzleti tevékenységeinél, amikor nem szokványos vagy nem átlátható tevékenységeket végeznek ügyfeleik számára (pl. segítenek az ügyfeleknek eszközök offshore joghatósági területen történő létrehozásában, összetett struktúrákat alakítanak ki, helyettük finanszíroznak ügyleteket vagy vagyonkezelői szolgáltatásokat nyújtanak részükre), amelyek hasonló belső irányítási kihívásokat jelentenek, és jelentős működési és reputációs kockázatokat hordoznak magukban. Az intézményeknek különösen azt kell vizsgálniuk, hogy az ügyfél miért akar egy bizonyos struktúrát létrehozni.

7 Szervezeti keret a vállalatcsoportok összefüggésében

83. A 2013/36/EU irányelv 109. cikkének (2) bekezdésével összhangban az irányelv hatálya alá tartozó anyavállalatoknak és leányvállalatoknak biztosítaniuk kell az irányítási rendszereik, eljárásaik, valamint mechanizmusaik konszolidált vagy szubkonszolidált alapon megvalósuló következetességét és egységességét. E célból a prudenciális konszolidáció körébe tartozó anyavállalatoknak és leányvállalatoknak a 2013/36/EU irányelv hatálya alá nem tartozó leányvállalataikban, köztük a harmadik országban lévő leányvállalataikban is be kell vezetniük az ilyen rendszereket, eljárásokat és mechanizmusokat ahhoz, hogy konszolidált és szubkonszolidált alapon is biztosítsák a megbízható irányítási rendszerek meglétét. A javadalmazási követelményekkel kapcsolatban a 109. cikk (4) és (5) bekezdésének

megfelelően néhány kivétel alkalmazandó[25]. A konszolidáló intézményen és leányvállalatain belüli illetékes részlegeknek kapcsolatba kell lépniük egymással, és szükség szerint adatokat és információt kell cserélniük. Az irányítási rendszereknek, eljárásoknak és mechanizmusoknak biztosítaniuk kell, hogy a konszolidáló intézmény elegendő adattal és információval rendelkezzen, és a 6.2. szakaszban foglaltaknak megfelelően mérlegelni tudja az egész csoportra jellemző kockázati profilt.

84. A 2013/36/EU irányelv hatálya alá tartozó leányvállalat vezető testületének egyéni szinten kell elfogadnia és végrehajtania a konszolidált vagy szubkonszolidált szinten megállapított, egész csoportra vonatkozó irányítási politikákat oly módon, hogy az megfeleljen az uniós és nemzeti jog szerinti valamennyi különleges követelménynek.

85. Konszolidált és szubkonszolidált szinten a konszolidáló intézménynek biztosítania kell, hogy valamennyi intézmény és a prudenciális konszolidáció körébe tartozó egyéb szervezetek betartsák az egész csoportra vonatkozó irányítási politikákat és az 5. címben említett belső ellenőrzési keretrendszert, beleértve azokat a leányvállalatokat is, amelyek nem tartoznak a 2013/36/EU irányelv hatálya alá. Az irányítási politikák végrehajtásakor a konszolidáló intézménynek biztosítania kell, hogy minden egyes leányvállalatnál megbízható irányítási rendszerek legyenek érvényben, és meg kell fontolnia különleges rendszerek, eljárások és mechanizmusok bevezetését akkor, ha az üzleti tevékenységeket nem önálló jogi személyek alá, hanem több jogi személyt átfogó üzletágak mátrixa keretében szervezik.

86. A konszolidáló intézménynek minden leányvállalatának az érdekeit is figyelembe kell vennie, valamint azt, hogy a stratégiák és politikák hosszú távon hogyan szolgálják az egyes leányvállalatok, valamint az egész csoport érdekét.

87. Az anyavállalatoknak és leányvállalataiknak biztosítaniuk kell, hogy a csoporton belüli intézmények és szervezetek bármely releváns joghatóságban megfeleljenek az összes különleges szabályozási követelménynek.

88. A konszolidáló intézménynek biztosítania kell, hogy a harmadik országban működő leányvállalatok, és azok, amelyek a prudenciális konszolidáció körébe tartoznak, olyan irányítási rendszerekkel, eljárásokkal és mechanizmusokkal rendelkezzenek, amelyek összhangban vannak az egész csoportra vonatkozó irányítási politikákkal, és megfelelnek a 2013/36/EU irányelv 74–96. cikkében foglalt követelményeknek és ennek az iránymutatásnak, amennyiben az nem ütközik a harmadik ország törvényeibe.

89. A 2013/36/EU irányelvben meghatározott irányítási követelmények és az ebben az iránymutatásban foglalt rendelkezések intézményekre történő alkalmazása független attól, hogy az intézmény egy harmadik országbeli anyavállalat leányvállalata-e vagy sem. Amennyiben egy harmadik országbeli anyavállalat uniós leányvállalata konszolidáló intézmény, a prudenciális konszolidáció körébe nem tartozik bele a harmadik országbeli anyavállalat szintje, valamint az anyavállalat más közvetlen leányvállalatai. A konszolidáló

[25] Vegye figyelembe az EBH megalapozott javadalmazási politikáról szóló iránymutatásait is.

intézménynek biztosítania kell, hogy a harmadik országbeli anyavállalatnak az egész csoportra vonatkozó irányítási politikáját figyelembe vegye a saját irányítási politikáiban, amennyiben ez nem ellentétes a vonatkozó uniós jogszabályokban, köztük a 2013/36/EU irányelvben meghatározott követelményekkel és az ebben az iránymutatásban foglalt további előírásokkal.

90. A politikák kialakításakor és az irányítási rendszerek dokumentálásakor az intézményeknek figyelembe kell venniük az ezen iránymutatás I. mellékletben felsorolt szempontokat. Bár a politikák és a dokumentáció különálló dokumentumokban is szerepelhetnek, az intézményeknek érdemes megfontolniuk azt, hogy ezeket egyetlen irányítási keretdokumentumban foglalják össze.

8 Kiszervezési politika[26]

91. A vezető testületnek jóvá kell hagynia, majd rendszeresen felül kell vizsgálnia és frissítenie kell az intézmény kiszervezési politikáját, amivel biztosíthatja, hogy a megfelelő változtatásokat időben végrehajtják.

92. A kiszervezési politikának figyelembe kell vennie azt, hogy a kiszervezés milyen hatást gyakorol az intézmény üzleti tevékenységére, valamint az intézményt érintő kockázatokra (mint például a működési kockázatok, beleértve a jogi és informatikai kockázatokat; reputációs kockázatokat és koncentrációs kockázatokat). A politikának tartalmaznia kell a jelentéstételi és nyomon követési rendelkezéseket, amelyeket a kiszervezési megállapodás létrejöttétől a végéig végre kell hajtani (beleértve a kiszervezés döntés-előkészítő esettanulmányának elkészítését, a kiszervezési megállapodás megkötését, a szerződés lejártáig történő végrehajtását, a vészhelyzeti terveket és kilépési stratégiákat). Az intézmény teljes felelősséggel tartozik minden kiszervezett szolgáltatásért és tevékenységekért, valamint az azokból eredő vezetői döntésekért. Ennek megfelelően a kiszervezési politikában egyértelművé kell tenni, hogy a kiszervezés nem mentesíti az intézményt a jogszabályi kötelezettségei, valamint az ügyfelek felé képviselendő felelősségei alól.

93. A politikának meg kell határoznia, hogy a kiszervezési rendelkezések nem akadályozhatják az intézmény hatékony helyi és helyszínen kívüli felügyeletét, és nem kerülhet szembe a szolgáltatásokkal és tevékenységekkel kapcsolatos felügyeleti korlátozásokkal. A politikának a csoporton belüli kiszervezéssel (azaz az intézményi csoporton belüli különálló jogi személy által nyújtott szolgáltatásokkal) is foglalkoznia kell, és figyelembe kell vennie a csoportbeli sajátos körülményeket.

[26] Lásd még az EBH kiszervezési megállapodásokról szóló iránymutatásait. Elérhető itt: https://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/internal-governance/guidelines-on-outsourcing-arrangements.

IV. cím – Kockázatkezelési kultúra és üzleti magatartás

9 Kockázatkezelési kultúra

94. A megbízható, gondos és konzisztens kockázatkezelési kultúrának kulcsszerepet kell játszania az intézmény hatékony kockázatkezelésében, és az intézményeket képessé kell tennie arra, hogy megalapozott döntéseket hozzanak.

95. Az intézményeknek integrált és egész intézményre kiterjedő kockázatkezelési kultúrát kell kidolgoznia, amely az előttük álló kockázatok teljes körű megértésén és holisztikus vizsgálatán alapul, valamint azon, hogy hogyan kezelik e kockázatokat, figyelembe véve az intézmény kockázatvállalási hajlandóságát.

96. Az intézményeknek az intézmény tevékenységét, stratégiáját és kockázati profilját illető politikákon, kommunikáción és a munkatársak képzésén keresztül kell kidolgozniuk a kockázatkezelési kultúrát, és a kommunikációt és a munkatársak képzését ki kell igazítaniuk, hogy figyelembe vegyék a munkatársak kockázatvállalással és kockázatkezeléssel kapcsolatos felelősségét.

97. A munkatársaknak teljes mértékben tisztában kell lenniük azzal, hogy a kockázatkezeléssel kapcsolatban milyen felelősség terheli őket. A kockázatkezelés nem kizárólag a kockázatkezelési szakemberek vagy a belsőkontroll-részlegek hatáskörébe tartozik. A vezető testület felügyelete alatt elsősorban az üzletágak felelnek a kockázatok napi szintű kezeléséért, összhangban az intézmény politikáival, eljárásaival és ellenőrzéseivel, és figyelembe véve az intézmény kockázatvállalási hajlandóságát és kockázatviselési képességét.

98. Az erős kockázatkezelési kultúrának tartalmaznia kell többek között a következőket:

    a. Felülről kialakított hangnem: a vezető testület felelős az intézmény alapértékeinek és elvárásainak megállapításáért és kommunikációjáért. A tagok viselkedésének azt kell tükröznie, hogy osztják a közös értékeket. Az intézmények vezetősége – a kulcsfontosságú feladatot ellátó személyeket is beleértve – hozzájárul az alapértékek és az elvárások munkatársak felé történő belső kommunikációjához. A munkatársaknak az alkalmazandó törvények és rendeletek szerint kell eljárniuk, és az intézményen belül vagy kívül tapasztalt jogsértést azonnal jelenteniük kell (pl. az illetékes hatóság felé egy visszaélés-bejelentési eljárás keretében). A vezető testületnek folyamatosan népszerűsítenie kell, nyomon kell követnie és értékelnie kell az intézmény kockázatkezelési kultúráját; figyelembe kell vennie a kockázatkezelési kultúrának az intézmény pénzügyi stabilitására, kockázati profiljára és megbízható irányítására gyakorolt hatását, és szükség esetén változtatásokat kell elvégeznie.

    b. Elszámoltathatóság: az érintett munkatársaknak minden szinten ismerniük és érteniük kell az intézmény alapértékeit, továbbá a szerepkörükhöz szükséges mértékben ismerniük és érteniük kell az intézmény kockázatvállalási hajlandóságát és kockázatviselési képességét. Képesnek kell lenniük saját feladataik ellátására, és

tisztában kell lenniük azzal, hogy az intézmény kockázatvállalási magatartásával kapcsolatos cselekedeteikért elszámoltathatók.

c. Hatékony kommunikáció és kihívás: a megbízható kockázatkezelési kultúra a nyílt kommunikáció és a hatékony kihívás légkörét segíti elő, amelyben a döntéshozatali folyamatok ösztönzik a vélemények sokféleségét, lehetővé teszik az aktuális gyakorlatok vizsgálatát, a munkatársak körében a konstruktív kritikai hozzáállást bátorítják, és az egész szervezetre kiterjedő nyílt és konstruktív részvétel légkörét segítik elő.

d. Ösztönzők: a megfelelő ösztönzők kiemelt szerepet játszanak abban, hogy a kockázatvállaló magatartást összhangba hozzák az intézmény kockázati profiljával és hosszú távú érdekeivel[27].

10 Vállalati értékek és magatartási kódex

99. A vezető testületnek szigorú etikai és szakmai normákat kell kidolgoznia, elfogadnia, betartania és előmozdítania, figyelembe véve az intézmény sajátos szükségleteit és jellemzőit, továbbá biztosítania kell a normák végrehajtását (magatartási kódex vagy hasonló eszköz segítségével). A vezető testületnek továbbá ellenőriznie kell, hogy a munkatársak betartják-e ezeket a normákat. A vezető testület adott esetben elfogadhatja és végrehajthatja az intézmény egész csoportra kiterjedő normáit, illetve az egyesületek vagy más érintett szervezetek által kiadott közös normákat.

100. Az intézményeknek biztosítaniuk kell, hogy a személyzetet ne érje megkülönböztetés nem, faj, bőrszín, etnikai vagy társadalmi származás, genetikai jellemzők, nyelv, vallás vagy meggyőződés, politikai vagy más vélemény, nemzeti kisebbséghez tartozás, vagyoni helyzet, születés, fogyatékosság, életkor vagy szexuális irányultság alapján.

101. Az intézmény politikáinak nemi szempontból semlegesnek kell lenniük. Ez többek között magában foglalja a javadalmazást, a munkaerő-felvételi politikát, a karrierépítési és utódlási terveket, a képzéshez való hozzáférést és a belső álláslehetőségek megpályázásának lehetőségét. Az intézményeknek biztosítaniuk kell az esélyegyenlőséget[28] minden alkalmazott számára, nemtől függetlenül, többek között a karrierlehetőségek tekintetében, és törekedniük kell arra, hogy javítsák az alulreprezentált nemek képviseletét a vezető testületen belüli pozíciókban, valamint az Európai Bizottság Delegált Rendeletében (a kockázatvállalásra lényeges hatást gyakorló vezető állású személyekre és munkavállalókra vonatkozó szabályozástechnikai standardok) meghatározott, vezetői felelősséggel rendelkező alkalmazottak csoportjában.[29] Az intézményeknek külön kell nyomon követniük a nemek

[27] Lásd még a 2013/36/EU irányelv 74. cikkének (3) bekezdésében és 75. cikkének (2) bekezdésében meghatározott megbízható javadalmazási politikákról, valamint az 575/2013/EU rendelet 450. cikke szerinti nyilvánosságra hozatalról szóló EBH-iránymutatást (EBA/GL/2015/22), amely itt érhető el: https://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/remuneration.

[28] Lásd még: Az Európai Parlament és a Tanács 2006/54/EK irányelve (2006. július 5.) a férfiak és nők közötti esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatás és munkavégzés területén történő megvalósításáról.

[29] Lásd még a nemi szempontból semleges javadalmazási politikáról szóló EBH-iránymutatásokat.

közötti bérkülönbség alakulását a meghatározott személyzeti körben (kivéve a vezető testület tagjait), valamint az irányítási feladatot ellátó vezető testületi tagok, a felügyeleti feladatot ellátó vezető testületi tagok és az egyéb alkalmazottak tekintetében. Az intézményeknek olyan politikákkal kell rendelkezniük, amelyek megkönnyítik az alkalmazottak újrabeilleszkedését a szülési, apasági vagy szülői szabadságot követően.

102. A végrehajtott normáknak arra kell irányulniuk, hogy fokozzák az intézmény szilárd irányítási rendszerét és csökkentsék az intézményt érintő kockázatokat, különös tekintettel a működési és reputációs kockázatokra, amelyek pénzbüntetések, perköltségek, az illetékes hatóságok által elrendelt korlátozások, egyéb pénzügyi és büntetőjogi szankciók, valamint a márkaérték és a fogyasztói bizalom elvesztése révén jelentős káros hatást gyakorolhatnak az intézmény a nyereségességére és fenntarthatóságára.

103. A vezető testületnek egyértelmű és dokumentált irányvonalakkal kell rendelkeznie arra vonatkozóan, hogyan kell e normákat teljesíteni. Ezek a politikák:

a. emlékeztetik az alkalmazottakat arra, hogy az intézmény tevékenységeit az alkalmazandó joggal és az intézmény vállalati értékeivel összhangban kell végezni;

b. ezen iránymutatás 9. szakaszával összhangban álló erőteljes kockázatkezelési kultúra segítségével elősegítik a kockázattudatosságot, és továbbítják a vezető testület azon elvárását, amely szerint a tevékenységek nem haladják meg az intézmény által megállapított kockázatvállalási hajlandóságot és limiteket, valamint az egyes munkatársak felelősségi köreit;

c. az elfogadható és az elfogadhatatlan viselkedésre vonatkozó elvek megállapítása és különösen a valótlan tartalmú pénzügyi beszámolókkal és kötelességszegéssel, valamint gazdasági és pénzügyi bűnözéssel kapcsolatos példák felsorolása, beleértve de nem kizárólagosan a csalást, a pénzmosást és terrorizmusfinanszírozást, az antitröszt-gyakorlatokat, a pénzügyi szankciókat, a vesztegetést és korrupciót, a piaci manipulációt, megtévesztő értékesítést, a fogyasztóvédelmi törvények egyéb megszegését, az adóbűncselekményeket, akár közvetlenül, akár közvetve követték el, ezen belül a jogszerűtlen vagy tiltott osztalékarbitrázs-rendszereket, de nem csak ezeket;

d. tisztázzák, hogy a jogi és szabályozási követelményeknek és a belső politikáknak való megfelelésen túl a munkatársaktól elvárják, hogy saját maguk is becsületesen és tisztességesen járjanak el, feladataikat pedig kellő szaktudással, gondossággal és körültekintéssel végezzék; valamint

e. biztosítják, hogy a munkatársak tisztában legyenek a lehetséges külső és belső fegyelmi intézkedésekkel, jogi intézkedésekkel és szankciókkal, amelyek a kötelességszegést és az elfogadhatatlan viselkedést követhetik.

104. Az intézményeknek figyelemmel kell kísérniük az ezeknek a normáknak való megfelelést, és gondoskodniuk kell a munkatársak tájékoztatásáról, pl. képzések révén. Az

intézményeknek meg kell határozniuk a magatartási kódex vagy hasonló eszköz betartásának ellenőrzéséért és megszegésének értékeléséért felelős részleget, valamint a jogsértési ügyek kezelésére irányuló eljárást. Az eredményekről rendszeresen be kell számolni a vezető testületnek.

11 Összeférhetetlenségi politika intézményi szinten

105. A vezető testület felel azoknak a hatékony politikáknak a megállapításáért, jóváhagyásáért, valamint végrehajtásuk és fenntartásuk ellenőrzéséért, amelyek célja az intézmény, a prudenciális konszolidáció körébe tartozó különböző intézmények vagy az intézményen belüli különböző üzletágak vagy szervezeti egységek különböző tevékenységeinek és szerepköreinek eredményeként, illetve a külső érdekelt felekre tekintettel kialakult tényleges és esetleges összeférhetetlenségi ügyek intézményi szinten történő megállapítása, értékelése, kezelése és enyhítése vagy megelőzése.

106. Az intézményeknek saját szervezeti és adminisztratív rendszereiken belül megfelelő intézkedéseket kell hozniuk annak megakadályozására, hogy az összeférhetetlenség hátrányosan érintse ügyfeleik érdekeit.

107. Az intézményeknek az összeférhetetlenség kezelésére vagy adott esetben enyhítésére irányuló intézkedéseit dokumentálni kell, és tartalmazniuk kell többek között a következőket:

a. a feladatok megfelelő elkülönítése, pl. az ügyletek feldolgozása vagy szolgáltatások nyújtása során az egymással ütköző tevékenységeket más-más személyre kell bízni, illetve az egymással ütköző tevékenységekkel kapcsolatos felügyeleti és jelentéstételi feladatokat is más-más személyre kell bízni;

b. információs korlátok felállítása, pl. egyes üzletágak vagy szervezeti egységek fizikai szétválasztása révén.

12 Összeférhetetlenségi politika a munkatársak számára[30]

108. A vezető testület felel azoknak a hatékony politikáknak a megállapításáért, jóváhagyásáért, valamint végrehajtásuk és fenntartásuk ellenőrzéséért, amelyek célja az intézmény érdekei, valamint a munkatársak, többek között a vezető testület tagjainak személyes érdekei közötti tényleges és potenciális összeférhetetlenségek megállapítása, értékelése, kezelése és enyhítése vagy megelőzése, amelyek károsan befolyásolhatják kötelességeik és feladataik teljesítését. A konszolidáló intézménynek egy egész csoportra kiterjedő összeférhetetlenségi politika keretén belül konszolidált vagy szubkonszolidált alapon kell mérlegelnie az érdekeket.

109. A politika célja a munkatársak összeférhetetlenségének megállapítása, a legközelebbi családtagjaik érdekeit is beleértve. Az intézményeknek azt is figyelembe kell venniük, hogy az

[30] Ezt a szakaszt az ESMA és az EBH „A 2013/36/EU irányelv és a 2014/65/EU irányelv szerinti vezető testületi tagok és kulcsfontosságú feladatot ellátó személyek alkalmasságának értékelése” című közös iránymutatásával együtt kell értelmezni.

összeférhetetlenség nem csupán jelenlegi, hanem korábbi személyes vagy szakmai kapcsolatokból is eredhet. Amennyiben összeférhetetlenség merül fel, az intézményeknek fel kell mérniük annak fontosságát, és megfelelő enyhítő intézkedésekről kell dönteniük, illetve végre kell hajtaniuk azokat.

110. A korábbi kapcsolatokból eredő összeférhetetlenséget illetően az intézményeknek megfelelő határidőt kell megállapítaniuk, amelyen belül a munkatársaknak az ilyen összeférhetetlenséget jelenteniük kell annak alapján, hogy ez az összeférhetetlenség a munkatársak magatartását és a döntéshozatalban való részvételüket továbbra is befolyásolhatja.

111. A politikának legalább az alábbi helyzetekre vagy kapcsolatokra ki kell térnie, amelyek esetében összeférhetetlenség merülhet fel:

a. gazdasági érdekek (pl. részvények, egyéb tulajdonosi jogok és tagság, pénzügyi holdingtársaságok és kereskedelmi ügyfelekhez fűződő egyéb gazdasági érdekek, szellemi tulajdonjogok, az intézmény által egy munkatárs tulajdonában lévő társaságnak nyújtott hitel, ellentétes érdekekkel rendelkező testületben vagy szervezetben fennálló tagság vagy tulajdonrész);

b. az intézményben fennálló befolyásoló részesedéssel rendelkező tulajdonosokhoz fűződő személyes vagy szakmai kapcsolat;

c. az intézmény vagy a prudenciális konszolidáció körébe tartozó szervezetek egy munkatársához fűződő személyes vagy szakmai kapcsolat (pl. családi kapcsolat);

d. egyéb munkaviszony és a közelmúltban (pl. az elmúlt öt évben) fennállt korábbi munkaviszony;

e. releváns külső érdekelt felekhez fűződő személyes vagy szakmai kapcsolatok (pl. lényeges beszállítókhoz, tanácsadókhoz vagy egyéb szolgáltatókhoz fűződő érintettség); valamint

f. politikai befolyás vagy politikai kapcsolatok.

112. A fentiek ellenére az intézményeknek azt is figyelembe kell venniük, hogy ha valaki valamely intézménynek részvényese, vagy valamely intézménynél magánszámlát vezet vagy attól hitelt vesz fel, illetve egyéb szolgáltatásait igénybe veszi, az nem eredményez olyan helyzetet, amelyben a munkatárs esetében összeférhetetlenség merül fel, amennyiben ez megfelelő minimális küszöbértéken belül marad.

113. A politikának meg kell határoznia a jelentéstételi és kommunikációs eljárást a politika alapján felelős részleg számára. A munkatársak kötelesek az intézményen belül nyilvánosságra hozni bármely olyan témát, amely összeférhetetlenséget eredményezhet vagy eredményezett.

114. A politikának különbséget kell tennie a tartósan fennálló, folyamatos kezelést igénylő összeférhetetlenség, valamint a váratlanul, egy adott esemény (pl. egy ügylet, egy szolgáltató kiválasztása stb.) kapcsán kialakult összeférhetetlenség között, amelyet általában egy egyszeri intézkedéssel meg lehet oldani. A meghozott döntések szempontjából az intézmény érdekeinek minden körülmények között központi szerepet kell játszaniuk.

115. A politikának az összeférhetetlenség fontosságának felmérése és az enyhítő intézkedések meghozatala céljából meg kell határoznia az összeférhetetlenség azonosításával és megelőzésével kapcsolatos eljárásokat, intézkedéseket, dokumentációs elemeket és felelősségi köröket. Ezen eljárások, elemek, felelősségi körök és intézkedések közé tartoznak az alábbiak:

a. az összeférhetetlenséget eredményező tevékenységeket vagy ügyleteket különböző személyekhez kell rendelni;

b. az intézményen kívül is aktív munkatársakat meg kell akadályozni abban, hogy az egyéb tevékenységeiket illetően az intézményen belül indokolatlan befolyással rendelkezzenek;

c. a vezető testület tagjaira vonatkozóan meg kell állapítani azt a felelősséget, amely szerint tartózkodnak az olyan témákban történő szavazásokon, amelyeknél egy adott tagnál összeférhetetlenség merül vagy merülhet fel, illetve amelyeknél a tag objektivitása vagy az intézmény felé fennálló kötelességeinek megfelelő teljesítésére való képessége sérülhet;

d. meg kell akadályozni, hogy a vezető testület tagjai a konkurens intézményekben igazgatósági tisztséget töltsenek be, kivéve, ha e tisztségek az 575/2013/EU rendelet 113. cikkének (7) bekezdésében említett intézményvédelmi rendszerbe tartozó intézményekben, az 575/2013/EU rendelet 10. cikkében említett, központi szervhez tartósan kapcsolt hitelintézetekben vagy a prudenciális konszolidáció körébe tartozó intézményekben található.

116. A politikának külön foglalkoznia kell a vezető testület szintjén megvalósuló összeférhetetlenség kockázatával, és kellő útmutatást kell nyújtania azon összeférhetetlenségek azonosításához és kezeléséhez, amelyek megakadályozhatják a vezető testület tagjait abban, hogy objektív és pártatlan döntéseket hozzanak, amelyek az intézmény jól felfogott érdekét hivatottak szolgálni. Az intézményeknek figyelembe kell venniük, hogy az összeférhetetlenség hatással lehet a vezető testület tagjainak önállóságára[31].

117. A vezető testület tagjai körében azonosított összeférhetetlenség mérséklése során az intézményeknek dokumentálniuk kell a meghozott intézkedéseket, beleértve annak indokolását, hogy azok mennyire hatékonyak az objektív döntéshozatal biztosításában.

[31] Lásd még az ESMA és az EBH közös iránymutatását: „A 2013/36/EU irányelv és a 2014/65/EU irányelv szerinti vezető testületi tagok és kulcsfontosságú feladatot ellátó személyek alkalmasságának értékelése”.

118. Megfelelően értékelni és kezelni kell azokat a tényleges vagy potenciális összeférhetetlenségeket, amelyeket az intézményen belüli felelős részleg tudomására hoztak. Ha a munkatársak körében megállapítható az összeférhetetlenség, az intézménynek dokumentálnia kell a meghozott döntést, különösen akkor, ha az összeférhetetlenséget és a kapcsolódó kockázatokat elismerték, és elfogadták azt, ahogyan sikerült kielégítően enyhíteni vagy orvosolni a szóban forgó összeférhetetlenséget.

119. A vezető testületet egyénileg és közösen érintő valamennyi tényleges és potenciális összeférhetetlenséget kellően dokumentálni kell, arról értesíteni kell a vezető testületet, valamint azt a vezető testületnek meg kell vitatnia, döntést kell hoznia, és kezelnie kell.

12.1 Összeférhetetlenségi politika a vezető testület tagjainak és kapcsolt feleiknek nyújtott hitelekkel és a velük kötött egyéb ügyletekkel összefüggésben

120. A személyzetre vonatkozó összeférhetetlenségi politikájuk (12. szakasz) és a vezető testület tagjai összeférhetetlenségeinek a 117. bekezdésben meghatározott kezelése részeként a vezető testületnek meg kell határoznia az összeférhetetlenségek azonosításának és kezelésének keretét a vezető testület tagjainak és kapcsolt feleiknek nyújtott hitelekkel és a velük kötött egyéb ügyletekkel (pl. faktoring, lízing, ingatlanügyletek stb.) összefüggésben.

121. A 2013/36/EU irányelv[32] nemzeti átültetésének sérelme nélkül az intézmények figyelembe vehetik a kapcsolt felek további kategóriáit, amelyekre részben vagy egészben alkalmazzák a hitelekre és egyéb ügyletekre vonatkozó összeférhetetlenségi keretrendszerüket.

122. Az összeférhetetlenségre vonatkozó keretnek biztosítania kell, hogy a vezető testület tagjainak és kapcsolt feleiknek nyújtott hitelekre és a velük kötött egyéb ügyletekre vonatkozó döntéseket objektíven, az összeférhetetlenség által kiváltott indokolatlan befolyása nélkül hozzák meg, alapvetően a szokásos piaci feltételek mellett.

123. A vezető testületnek meg kell határoznia a vezető testület tagjainak és kapcsolt feleiknek nyújtott hitelekre és a velük kötött egyéb ügyletekre alkalmazandó döntéshozatali eljárásokat. Ez a keret különbséget tehet a szokásos üzletmenet során létrejött és a szokásos piaci feltételek mellett megkötött rendes üzleti tranzakciók[33], valamint a személyzet számára nyújtott kölcsönök és ügyletek között, amelyeket az összes alkalmazott számára elérhető feltételek mellett kötnek meg. Emellett az összeférhetetlenségi keretrendszer és a döntéshozatali folyamat különbséget tehet a lényeges és nem lényeges kölcsönök és egyéb ügyletek, a különböző típusú kölcsönök és egyéb ügyletek, valamint az általuk okozott tényleges vagy potenciális összeférhetetlenség szintje között.

[32] Lásd még a hatékony bankfelügyelet 20. alapelvét.

[33] Az üzleti tranzakciók közé tartoznak a hitelek és egyéb ügyletek (pl. lízing, faktoring, első nyilvános tőzsdei bevezetéssel (IPO) kapcsolatos szolgáltatások, fúziók és felvásárlások, ingatlanok eladása és vásárlása).

124. Az összeférhetetlenségi keretrendszer részeként a vezető testületnek megfelelő küszöbértékeket kell megállapítania (pl. terméktípusonként vagy a feltételektől függően), amelyek felett a vezető testület tagjával vagy kapcsolt felével kötött hitelszerződéshez vagy egyéb ügylethez mindig a vezető testület jóváhagyása szükséges. Mindig a vezető testületnek kell döntenie a vezető testület tagjainak nyújtott olyan lényeges kölcsönökről vagy a velük kötött egyéb lényeges ügyletekről, amelyeket nem a szokásos piaci feltételek mellett, hanem a személyzet minden tagja számára elérhető feltételek alapján kötnek meg.

125. A vezető testületnek az ilyen jelentős kölcsönből vagy más jelentős ügyletből hasznot húzó tagja vagy a szerződő féllel kapcsolatban álló tagja nem vehet részt a döntéshozatalban.

126. Amikor a vezető testület valamely tagjának vagy a kapcsolt felének nyújtott hitelről vagy a vele kötött egyéb ügyletről döntenek, az intézményeknek a döntés meghozatala előtt fel kell mérniük azt a kockázatot, amelynek az intézmény az ügylet miatt ki lehet téve.

127. Amennyiben a hiteleket hitelkeret (pl. folyószámlahitel) formájában nyújtják, az első döntést és annak módosításait dokumentálni kell. Az ilyen elfogadott hitelkereteknek a megállapított limiteken belüli felhasználása nem tekinthető a vezető testület tagja vagy kapcsolt fele számára nyújtott hitelről szóló új határozatnak. Amennyiben a hitelkeret módosítása az intézmény politikájával összhangban lényegesnek tekintendő, új értékelést kell végezni, és új döntést kell hozni.

128. Az összeférhetetlenségi politikájuknak való megfelelés biztosítása érdekében az intézményeknek gondoskodniuk kell arról, hogy minden idevágó belső ellenőrzési eljárás teljes mértékben alkalmazandó legyen a vezető testület tagjainak és kapcsolt feleiknek nyújtott hitelekre és a velük kötött egyéb ügyletekre, és hogy a felügyeleti feladatot ellátó vezető testület szintjén megfelelő felügyeleti keretrendszer álljon rendelkezésre.

12.2 A vezető testület tagjainak és kapcsolt feleiknek nyújtott hitelek és a kiegészítő információk dokumentálása

129. A 2013/36/EU irányelv 88. cikkének (1) bekezdése alkalmazásában az intézményeknek megfelelően dokumentálniuk kell vezető testület tagjainak és kapcsolt feleiknek nyújtott hitelekre vonatkozó adatokat[34], beleértve legalább az alábbiakat:

a. az adós neve és státusza (azaz a vezető testület tagja vagy kapcsolt fél), valamint a kapcsolt félnek nyújtott kölcsönök tekintetében a vezető testület azon tagja, akivel a fél kapcsolatban áll, és a kapcsolt féllel fennálló kapcsolat jellege;

b. a kölcsön típusa/jellege és összege;

c. a kölcsönre alkalmazandó szerződéses feltételek;

[34] Lásd a hitelnyújtásról szóló EBH-iránymutatásokat is. Elérhető itt: https://eba.europa.eu/regulation-and-policy/credit-risk/guidelines-on-loan-origination-and-monitoring.

d. a kölcsön jóváhagyásának időpontja;

e. a kölcsön jóváhagyásáról döntő személy vagy testület neve és összetétele, valamint az alkalmazandó feltételek;

f. annak ténye (igen/nem), hogy a kölcsönt piaci feltételek mellett nyújtották-e vagy sem; és

g. annak ténye (igen/nem), hogy a kölcsönt a személyzet minden tagja számára elérhető feltételek mellett nyújtották-e vagy sem.

130. Az intézményeknek biztosítaniuk kell, hogy a vezető testület tagjainak és a kapcsolt feleiknek nyújtott valamennyi kölcsön dokumentációja teljes és naprakész legyen, és hogy az intézmény kérésre indokolatlan késedelem nélkül az illetékes hatóságok rendelkezésére tudja bocsátani a teljes dokumentációt megfelelő formátumban.

131. A 200 000 EUR-t meghaladó összegű, a vezető testület tagjainak vagy a kapcsolt feleiknek nyújtott kölcsönök esetében az intézményeknek kérésre az illetékes hatóság rendelkezésére kell bocsátaniuk a következő kiegészítő információkat:

a. a kölcsön százalékos aránya és az ugyanazon adósnak nyújtott összes fennálló kölcsön összegének százalékos aránya a következőkhöz képest:

i. az alapvető tőkéjének és járulékos tőkéjének összege; és

ii. az intézmény elsődleges alapvető tőkéje;

b. a kölcsön egy jelentős kitettség része-e[35]; és

c. az ugyanazon adósnak nyújtott valamennyi fennálló hitelösszeg összesített összegének relatív súlya, amelyet százalékosan úgy számítanak ki, hogy a teljes fennálló összeget elosztják a vezető testület tagjainak és a kapcsolt feleiknek nyújtott valamennyi fennálló hitel teljes összegével.

13 Belső figyelmeztetési eljárások

132. Az intézményeknek megfelelő belső figyelmeztetési politikákat és eljárásokat kell bevezetniük és fenntartaniuk, hogy a munkatársak egy meghatározott, független és önálló csatornán keresztül jelenthessék a jogszabályi vagy belső előírások potenciális vagy tényleges megsértését, beleértve többek között az 575/2013/EU rendeletben leírtakat, valamint a 2013/36/EU irányelvet átültető nemzeti rendelkezéseket, illetve a belső irányítási rendszereket. Nem fontos, hogy a bejelentő munkatárs tudja bizonyítani a jogsértést, azonban kellő szintű bizonyossággal kell rendelkeznie, amely elegendő okot ad egy vizsgálat elindítására. Az intézményeknek megfelelő folyamatokat és eljárásokat is be kell vezetniük annak biztosítása érdekében, hogy megfeleljenek az uniós jog megsértését bejelentő

[35] Lásd az 575/2013/EU rendelet IV. részét is, különösen a 392. cikket.

személyek védelméről szóló, 2019. október 23-i (EU) 2019/1937 európai parlamenti és tanácsi irányelv nemzeti szintű végrehajtásával kapcsolatos kötelezettségeiknek.

133. Az összeférhetetlenség elkerülése érdekében a munkatársak számára lehetővé kell tenni, hogy a szokásos jelentési útvonalakon kívül is (azaz a megfelelési részlegen, a belső ellenőrzési részlegen vagy egy független belső visszaélés-bejelentési eljáráson keresztül) bejelenthessék a szabálytalanságokat. A figyelmeztetési eljárásoknak az (EU) 2016/679 rendelettel (általános adatvédelmi rendelet)[36] összhangban gondoskodniuk kell a személyes adatok védelméről mind a jogsértést bejelentő személy, mind pedig a jogsértésért feltehetően felelős természetes személy vonatkozásában.

134. A figyelmeztetési eljárásokat egy adott intézményen belül minden munkatárs számára elérhetővé kell tenni.

135. A munkatársak által a figyelmeztetési eljárások révén nyújtott információkat adott esetben a vezető testület és a belső figyelmeztetési politikában meghatározott egyéb felelős részlegek rendelkezésére kell bocsátani. Ha a jogsértést bejelentő munkatárs kéri, az információkat anonim módon kell a vezető testület és az egyéb felelős részlegek rendelkezésére bocsátani. Az intézmények rendelkezhetnek olyan visszaélés-bejelentési eljárással, amely lehetővé teszi az információ anonim módon történő nyújtását.

136. Az intézményeknek biztosítaniuk kell, hogy a jogsértést bejelentő személyt bármely negatív hatástól, pl. megtorlástól, diszkriminációtól vagy a tisztességtelen bánásmód egyéb formáitól megvédjék. Az intézménynek biztosítania kell, hogy az intézmény hatáskörébe tartozó személyek ne viktimizálhassák a jogsértést bejelentő személyt, és megfelelő intézkedéseket kell hozni azokkal szemben, akik e viktimizációt elkövették.

137. Az intézményeknek továbbá meg kell védeniük a bejelentés tárgyát képező személyeket az esetleges negatív hatásoktól abban az esetben, ha a vizsgálat során nem találnak olyan bizonyítékot, amely indokolhatná az érintett személlyel szemben hozott intézkedéseket. Ha sor kerül ilyen intézkedésekre, az intézménynek úgy kell meghoznia azokat, hogy közben igyekezzen megvédeni az érintett személyt azoktól a nem szándékos negatív hatásoktól, amelyek a hozott intézkedés célját meghaladják.

138. A belső figyelmeztetési folyamatokat különösen:

a. dokumentálni kell (pl. személyzeti kézikönyv);

b. egyértelmű szabályokat kell tartalmazniuk, amelyek biztosítják, hogy a bejelentő és a jelentés tárgyát képező személyekre, valamint a jogsértésre vonatkozó információkat az (EU) 2016/679 rendelettel összhangban bizalmasan kezelik, kivéve akkor, ha a

[36] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 rendelete (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet).

nyilvánosságra hozatalt a nemzeti jog a további vizsgálatok vagy az azt követő bírósági eljárás összefüggésében előírja;

c. megvédik az aggályaikat megfogalmazó személyeket attól, hogy a bejelenthető jogsértések feltárása miatt áldozattá váljanak;

d. biztosítják, hogy a bejelentett potenciális vagy tényleges jogsértéseket értékeljék és továbbítsák, adott esetben a releváns illetékes hatóság vagy bűnüldöző szerv felé;

e. biztosítják, hogy adott esetben a potenciális vagy tényleges jogsértés bejelentő munkatárs részére megerősítést küldjenek az információ beérkezéséről;

f. biztosítják a bejelentett jogsértéssel kapcsolatos vizsgálat eredményének nyomon követését; továbbá

g. biztosítják a megfelelő nyilvántartás vezetését.

14 Jogsértések bejelentése az illetékes hatóságok részére

139. Az illetékes hatóságoknak hatékony és megbízható mechanizmusokat kell létrehozniuk annak érdekében, hogy az intézmények munkatársai bejelenthessék a jogszabályi követelmények potenciális vagy tényleges megsértését, beleértve többek között az 575/2013/EU rendelet követelményeit, valamint a 2013/36/EU irányelvet átültető nemzeti végrehajtási rendelkezéseket. E mechanizmusoknak legalább a következőkre kell kiterjedniük:

a. a jogsértésekről szóló jelentések átvételére és nyomon követésére vonatkozó konkrét eljárások, például egy külön visszaélés-bejelentési osztály, egység vagy részleg;

b. a 13. szakaszban említett megfelelő védelem;

c. a jogsértést bejelentő természetes személy, valamint a jogsértésért feltehetően felelős természetes személy személyes adatainak védelme, az (EU) 2016/679 rendelettel (általános adatvédelmi rendelet) összhangban; valamint

d. a 13. pontban meghatározott egyértelmű eljárások.

140. A jogsértéseknek az illetékes hatóságok mechanizmusai révén történő bejelentésére irányuló lehetőség sérelme nélkül az illetékes hatóságok arra ösztönözhetik az intézmény munkatársait, hogy először vegyék igénybe az intézmény belső figyelmeztetési eljárásait.

V. cím – Belsőkontroll-keretrendszer és -mechanizmusok

15 Belső kontrollrendszer

141. Az intézményeknek olyan kultúrát kell kialakítaniuk és fenntartaniuk, amely ösztönzi az intézményen belüli kockázatellenőrzéssel és megfeleléssel kapcsolatos pozitív hozzáállást, valamint a megbízható és átfogó belsőkontroll-keretrendszert. E keretrendszer szerint az intézmény üzletágai felelnek a tevékenységük végzése során felmerülő kockázatok kezeléséért, és olyan ellenőrzésekkel rendelkeznek, amelyek biztosítják a belső és külső követelményeknek való megfelelést. E keretrendszer részeként az intézményeknek a feladataik ellátásához megfelelő és kellő önállósággal, mérettel és a vezető testülethez való hozzáféréssel rendelkező belsőkontroll-részleggel, valamint kockázatkezelési keretrendszerrel kell rendelkezniük.

142. Az érintett intézmény belsőkontroll-keretrendszerét egyéni alapon a saját üzleti tevékenységéhez, összetettségéhez és a kapcsolódó kockázatokhoz kell igazítani, figyelembe véve a vállalatcsoport kontextusát. Az érintett intézményeknek a szükséges információ cseréjét oly módon kell megszervezniük, hogy az biztosítsa, hogy minden egyes vezető testület, üzletág és belső egység – az egyes belsőkontroll-részlegeket is beleértve – képes legyen kötelességeinek teljesítésére. Ez például azt jelenti, hogy meg kell osztani a megfelelő információkat az üzletágak és a csoportszintű megfelelési részleg és az AML/CFT megfelelési részleg (amennyiben az különálló ellenőrzési részleg), valamint a csoportszintű belsőkontroll-részlegek vezetői és az intézmény vezető testülete között.

143. Az intézményeknek megfelelő folyamatokat és eljárásokat kell bevezetniük, amelyek biztosítják, hogy megfelelnek a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelemmel kapcsolatos kötelezettségeiknek. Az intézményeknek fel kell mérniük, hogy ki vannak-e téve annak a kockázatnak, hogy felhasználhatják őket pénzmosásra vagy a terrorizmus finanszírozására, és szükség esetén intézkedéseket kell hozniuk e kockázatok és az ezekhez kapcsolódó működési és reputációs kockázatok csökkentése érdekében. Az intézményeknek intézkedéseket kell hozniuk annak biztosítása érdekében, hogy alkalmazottaik tisztában legyenek az ilyen pénzmosási és terrorizmusfinanszírozási kockázatokkal, valamint a pénzmosásnak és terrorizmusfinanszírozásnak az intézményre és a pénzügyi rendszer integritására gyakorolt hatásával.

144. A belsőkontroll-keretrendszernek a teljes szervezetre ki kell terjednie, a vezető testület felelősségi köreit és feladatait is beleértve, ahogy az összes üzletág és belső egység tevékenységeire is, beleértve a belsőkontroll-részlegeket, a kiszervezett tevékenységeket és forgalmazási csatornákat.

145. Az intézmények belsőkontroll-keretrendszerének a következőket kell biztosítania:

a. eredményes és hatékony műveletek;

b. prudens ügymenet;

c. a kockázatok megfelelő azonosítása, mérése és csökkentése;

d. a belsőleg és külsőleg bejelentett pénzügyi és nem pénzügyi információk megbízhatósága;

e. megbízható adminisztratív és számviteli eljárások; továbbá

f. a jogszabályoknak, rendeleteknek, felügyeleti előírásoknak, továbbá az intézmény belső politikáinak, eljárásainak, szabályainak és döntéseinek való megfelelés.

16 Belsőkontroll-keretrendszer megvalósítása

146. A vezető testület felel a belsőkontroll-keretrendszer, az eljárások és mechanizmusok létrehozásáért, valamint megfelelő jellegük és eredményességük nyomon követéséért, továbbá az összes üzletág és belső egység felügyeletéért, a belsőkontroll-részlegeket is beleértve (mind például a kockázatkezelési és megfelelési részlegek, az AML/CFT megfelelési részleg, amennyiben elkülönül a megfelelési részlegtől, valamint a belső ellenőrzési részlegek). Az intézményeknek létre kell hozniuk, fenn kell tartaniuk és rendszeresen frissíteniük kell a megfelelő írásos belsőkontroll-politikáikat, mechanizmusaikat és eljárásaikat, amelyeket a vezető testületnek kell jóváhagynia.

147. Az intézménynek világos, átlátható és dokumentált döntéshozatali folyamattal, valamint a felelősségi körök és hatáskörök egyértelmű szétválasztásával kell rendelkeznie a belsőkontroll-keretrendszerén belül, beleértve az üzletágakat, belső szervezeti egységeket és belsőkontroll-részlegeket.

148. Az intézményeknek e politikákat, mechanizmusokat és eljárásokat kommunikálniuk kell az összes munkatárs felé, beleértve a lényeges változtatásokat is.

149. A belsőkontroll-keretrendszer megvalósításakor az intézményeknek a feladatokat egyértelműen el kell különíteniük egymástól – pl. az ügyletek feldolgozása vagy szolgáltatások nyújtása során az egymással ütköző tevékenységeket más-más személyre kell bízni, illetve az egymással ütköző tevékenységekkel kapcsolatos felügyeleti és jelentéstételi feladatokat is más-más személyre kell bízni –, és információs korlátok kell felállítani, pl. egyes üzletágak vagy szervezeti egységek fizikai szétválasztása révén.

150. A belsőkontroll-részlegeknek ellenőrizniük kell, hogy a belsőkontroll-keretrendszerben meghatározott politikákat, mechanizmusokat és eljárásokat megfelelően végrehajtják-e az egyes illetékességi területeken.

151. A megállapított fontosabb hiányosságokról a belsőkontroll-részlegeknek rendszeresen írásos jelentéseket kell benyújtaniuk a vezető testülethez. E jelentések minden egyes újonnan

megállapított fontosabb hiányosságnál tartalmazzák az érintett kockázatokat, egy hatásvizsgálatot, ajánlásokat és a meghozandó kiigazító intézkedéseket. A vezető testületnek időben és hatékony módon figyelemmel kell kísérnie a belsőkontroll-részlegek megállapításait, és elő kell írnia a megfelelő korrekciós intézkedések meghozatalát. A megállapításokkal és a kiigazító intézkedésekkel kapcsolatban hivatalos nyomon követési eljárást kell bevezetni.

17 Kockázatkezelési keretrendszer

152. Az átfogó belsőkontroll-keretrendszer részeként az intézményeknek holisztikus és az egész intézményre kiterjedő kockázatkezelési keretrendszert kell kidolgozniuk, amely valamennyi üzletágat és belső szervezeti egységet magában foglal, a belsőkontroll-részleget is beleértve, teljes mértékben elismerve az összes kockázati kitettségének gazdasági tartalmát. A kockázatkezelési keretrendszer lehetővé teszi az intézmény számára, hogy a kockázatvállalással kapcsolatban teljes mértékben megalapozott döntéseket hozzon. A kockázatkezelési keretrendszer a mérlegen belüli és kívüli kockázatokra, valamint az intézményt esetleg érintő jelenlegi és jövőbeli kockázatokra egyaránt kiterjed. A kockázatokat alulról felfelé és felülről lefelé egyaránt értékelni kell, az üzletágakon belül és azok között, az egész intézményben, valamint konszolidált vagy szubkonszolidált szinten következetes terminológiát és összeegyeztethető módszertant alkalmazva. A kockázatkezelési keretrendszernek a pénzügyi és nem pénzügyi kockázatok kellő figyelembevételével valamennyi releváns kockázatra ki kell terjednie, beleértve a hitelezési, piaci, likviditási, koncentrációs, működési, informatikai, reputációs, jogi, magatartásbeli, a pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás vagy más pénzügyi bűncselekmények elleni megfeleléssel kapcsolatos és stratégiai kockázatokat is.

153. Az intézmény kockázatkezelési keretrendszerének tartalmaznia kell olyan politikákat, eljárásokat, kockázati határértékeket és kockázatellenőrzéseket, amelyek biztosítják a kockázatok üzletági, intézményi és konszolidált vagy szubkonszolidált szinten, időben történő és folyamatos azonosítását, mérését vagy értékelését, nyomon követését, kezelését, csökkentését és bejelentését.

154. Az intézmény kockázatkezelési keretrendszere a stratégiái végrehajtásával kapcsolatban konkrét útmutatást is tartalmaz. Ezen útmutatás adott esetben megállapítja és fenntartja az intézmény kockázatvállalási hajlandóságának megfelelő és az intézmény megbízható működésével, pénzügyi erejével, tőkealapjával és stratégiai céljaival arányos belső limiteket. Az intézmény kockázati profilját e limiteken belül kell tartani. A kockázatkezelési keretrendszer biztosítja, hogy a kockázati limitek megsértése esetén legyen egy előre meghatározott eljárás ahhoz, hogy ezt a jogsértést jelezni és megfelelő nyomon követési eljárással kezelni lehessen.

155. A kockázatkezelési keretrendszert független, pl. a belső ellenőrzési feladatkör által végzett belső felülvizsgálatnak kell alávetni, majd az intézmény kockázatvállalási hajlandósága alapján rendszeresen újra kell értékelni, figyelembe véve a kockázatkezelési részlegtől és adott

esetben a kockázatkezelési bizottságtól származó információkat. Többek között a következő tényezőket kell figyelembe venni: belső és külső fejlemények, például a mérleg és a bevétel változásai; az intézmény üzleti tevékenysége, kockázati profilja vagy működési struktúrája összetettségének fokozódása; földrajzi terjeszkedés; fúziók és felvásárlások; valamint új termékek vagy üzletágak bevezetése.

156. A kockázatok azonosítása és mérése vagy értékelése során az intézménynek megfelelő módszereket kell kidolgoznia, a jövőre vonatkozó és visszamenőleges eszközöket is beleértve. E módszerek lehetővé teszik az üzletágak szerinti kockázati kitettségek összesítését, és támogatják a kockázatok koncentrációjának azonosítását. Az eszközök közé tartoznak a következők: a tényleges kockázati profilnak az intézmény kockázatvállalási hajlandósága alapján történő értékelése, valamint különböző hátrányos körülmények fennállása esetén a potenciális és stresszhelyzeti kockázati kitettségnek az intézmény kockázatkezelési kapacitása alapján történő azonosítása és értékelése. Az eszközök információkat nyújtanak a kockázati profil esetlegesen szükséges kiigazításáról. Az intézményeknek a stresszhelyzeti forgatókönyvek kidolgozása során kellően konzervatív feltételezésekkel kell élniük.

157. Az intézményeknek figyelembe kell venniük, hogy a mennyiségi értékelési módszerek, például a stressztesztek eredményei rendkívüli mértékben függenek a modellek korlátaitól és feltételezéseitől (beleértve a sokkhatás súlyosságát és időtartamát, valamint a mögöttes kockázatokat). Például, ha egy modell a gazdasági tőke esetében nagyon magas hozamot jelez, az jelentheti a modell gyengeségét is (pl. releváns kockázatok figyelmen kívül hagyását), nem pedig azt, hogy az intézmény stratégiája kiváló, vagy hogy az intézmény nagyszerűen hajtja végre a stratégiát. A vállalt kockázat szintjének megállapítása ezért nem alapulhat kizárólag mennyiségi információkon vagy modellezési eredményeken; annak minőségi megközelítést is tartalmaznia kell (beleértve a szakértői értékelést és a kritikus elemzést). A releváns makrogazdasági környezeti trendekkel és adatokkal külön kell foglalkozni ahhoz, hogy a kitettségekre és portfóliókra gyakorolt potenciális hatásukat értékelni lehessen.

158. A végső kockázatértékelési felelősség kizárólag az intézményt terheli, amelynek ez alapján kritikusan kell értékelnie a kockázatokat, és nem szabad kizárólag külső értékelésekre támaszkodnia. Az intézménynek például validálnia kell a megvásárolt kockázati modellt, és azt saját egyéni körülményei alapján kell kalibrálnia annak biztosítása érdekében, hogy a modell pontosan és mindenre kiterjedően mérje és elemezze a kockázatot.

159. Az intézményeknek tisztában kell lenniük a modellek és metrikák korlátaival, és nem csupán mennyiségi, hanem minőségi kockázatelemzési eszközöket is használniuk kell (a szakértői értékelést és a kritikai elemzést is beleértve).

160. Az intézmények saját értékeléseiken felül külső kockázatértékelést is alkalmazhatnak (a külső hitelminősítéseket vagy külső féltől vásárolt kockázati modelleket is beleértve). Az intézményeknek tisztában kell lenniük az ilyen értékelések pontos alkalmazási körével és korlátaival.

161. Rendszeres és átlátható jelentéstételi mechanizmusokat kell kialakítani, hogy a vezető testület, annak kockázatkezelési bizottsága (ha van ilyen) és az intézmény valamennyi érintett szervezeti egysége gyors, pontos, tömör, érthető és értelmes jelentéseket kapjon, és megoszthassa a kockázatok azonosítására, mérésére vagy értékelésére, nyomon követésére és kezelésére vonatkozó releváns információkat. A jelentéstételi keretrendszert pontosan meg kell határozni és dokumentálni kell.

162. A kockázatokkal és a kockázatkezelési stratégiával kapcsolatos hatékony kommunikáció és tudatosság kulcsfontosságú a teljes kockázatkezelési folyamat szempontjából, a felülvizsgálati és döntéshozatali folyamatokat is beleértve, és segít megakadályozni azokat a döntéseket, amelyek nem tudatosan növelhetik a kockázatot. A kockázatok hatékony jelentése a kockázatkezelési stratégia és a releváns kockázati adatok megbízható belső mérlegelését és az intézményen belüli horizontális, valamint a vezetőségi láncon belül felfelé és lefelé történő kommunikációját is magában foglalja.

18 Új termékek és jelentős változások[37]

163. Az intézménynek az új termékek jóváhagyására vonatkozó, jól dokumentált, a vezető testület által jóváhagyott politikával (NPAP) kell rendelkeznie, amely az új piacok, termékek és szolgáltatások fejlesztésével, valamint a meglévők jelentős mértékű változásaival foglalkozik, a rendkívüli ügyleteket is beleértve. A politika ezen kívül a kapcsolódó folyamatok (pl. új kiszervezési rendelkezések) és rendszerek (pl. az IT terén megvalósuló változtatások) lényeges változásaira is kiterjed. Az NPAP biztosítja, hogy a jóváhagyott termékek és változások összhangban legyenek az intézmény kockázatkezelési stratégiájával és kockázatvállalási hajlandóságával, továbbá a kapcsolódó határértékekkel, vagy hogy a szükséges felülvizsgálatokra sor kerüljön.

164. A lényeges változások vagy rendkívüli ügyletek közé tartozhatnak a fúziók és felvásárlások, beleértve az elégtelen átvilágítás elvégzésének esetleges következményeit, amelynek során nem sikerül azonosítani a fúziót követő kockázatokat és felelősséget; struktúrák létrehozása (pl. új leányvállalatok vagy különleges célú gazdálkodási egységek); új termékek; a rendszerben vagy a kockázatkezelési keretrendszerben vagy eljárásokban bekövetkezett változtatások; valamint az intézmény szervezetének változásai.

165. Az intézménynek különleges eljárásokkal kell rendelkeznie az ezen politikáknak való megfelelés értékelésére, figyelembe véve a kockázatkezelési részleg hozzájárulását. Ide tartozik a megfelelési részleg rendszeres előzetes értékelése és dokumentált véleménye az új termékek vagy a meglévő termékek lényeges változásai esetében.

166. Az intézmény NPAP-jának minden olyan szempontra ki kell terjednie, amelyet új piacokra lépés, új termékekkel való kereskedés, új szolgáltatás bevezetése vagy meglévő termékek vagy szolgáltatások jelentős változtatása esetén figyelembe kell venni. Az NPAP-nak

[37] Lásd még a lakossági banki termékek előállítóira és forgalmazóira vonatkozó termékfelügyeleti és irányítási követelményekről szóló EBH-iránymutatást, elérhető itt: https://www.eba.europa.eu/-/eba-publishes-final-product-oversight-and-governance-requirements-for-manufactures-and-distributors-of-retail-banking-products.

tartalmaznia kell az „új termék/piac/üzletág” és a „jelentős változások” szervezeten belül használandó fogalommeghatározását, valamint a döntéshozatali folyamatban érintett belső részlegeket.

167. Az NPAP-nak meg kell határoznia azokat a fontosabb kérdéseket, amelyeket a döntések meghozatala előtt meg kell tárgyalni. Ide tartozik a jogszabályi rendelkezéseknek való megfelelés; számvitel; árképzési modellek; a kockázati profilra, tőkemegfelelésre és jövedelmezőségre gyakorolt hatás; a megfelelő front, back és middle office erőforrások rendelkezésre állása; valamint a kapcsolódó kockázatok megértésére és nyomon követésére szolgáló megfelelő belső eszközök és szakértelem rendelkezésre állása. Emellett az (EU) 2015/849 irányelv szerinti kötelezettségek teljesítése érdekében az intézményeknek azonosítaniuk és értékelniük kell az új termékhez vagy üzleti gyakorlathoz kapcsolódó pénzmosási és terrorizmusfinanszírozási kockázatokat, és meg kell határozniuk az e kockázatok mérséklését célzó intézkedéseket. Egy új tevékenység beindítására vonatozó döntésnek egyértelműen meg kell neveznie az érintett üzletágat és a felelős személyeket. Új tevékenység nem indítható addig, amíg nem állnak rendelkezésre a kapcsolódó kockázatok megértését és kezelését biztosító megfelelő erőforrások.

168. A kockázatkezelési részleget és a megfelelési részleget be kell vonni az új termékeknek vagy a meglévő termékek, folyamatok és rendszerek jelentős változásainak jóváhagyásába. Hozzájárulásuk kiterjed az új tevékenységekből különböző forgatókönyvek esetén eredő kockázatoknak, az intézmény kockázatkezelési és belsőkontroll-keretrendszerei esetleges hiányosságainak, valamint az intézménynek az új kockázatok hatékony kezelésére irányuló képességének a teljes körű és objektív értékelésére. A kockázatkezelési részlegnek egyértelműen át kell látnia az új termékeknek az egyes üzletágakban és portfóliókban történő bevezetését (vagy a meglévő termékek, folyamatok és rendszerek jelentős módosításait), és hatáskörrel kell rendelkeznie annak előírásához, hogy a meglévő termékek módosításai a hivatalos NPAP-folyamat szerint történjenek.

19 Belsőkontroll-részlegek

169. A belsőkontroll-részlegek a kockázatkezelési részleget (lásd a 20. szakaszt), a megfelelési részleget (lásd a 21. szakaszt) és a belső ellenőrzési részleget (lásd a 22. szakaszt) foglalják magukban. A kockázatkezelési és megfelelési részlegeket a belső ellenőrzési részlegnek kell vizsgálnia. Az kontrollrészlegek felelősségi körébe tartozik a pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelem követelményeinek való megfelelés biztosítása is.

170. A belsőkontroll-részlegek operatív feladatait ki lehet szervezni – figyelembe véve az I. cím alatt megállapított arányossági kritériumokat – a konszolidáló intézménynek vagy a csoporton belüli vagy kívüli egyéb szervezetnek, ha az érintett intézmények vezető testületei ahhoz hozzájárulnak. Még ha a belső kontroll operatív feladatait részben vagy egészben ki is szervezik, az érintett belsőkontroll-részleg vezetője és a vezető testület továbbra is felelős e tevékenységekért, valamint a belsőkontroll-részleg intézményen belül tartásáért.

171. A 2015/849/EU irányelvet végrehajtó nemzeti jogszabályok sérelme nélkül az intézményeknek egy alkalmazottra (pl. a megfelelésért felelős vezetőre) kell ruházniuk annak felelősségét, hogy az intézmény megfeleljen az említett irányelv követelményeinek, valamint az intézmény politikáinak és eljárásainak. Az intézmények független kontrollrészlegként egy pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás elleni külön megfelelési részleget is létrehozhatnak.[38] A pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemért felelős személynek képesnek kell lennie arra, hogy szükség esetén közvetlenül jelentsen az irányítási és felügyeleti feladatot ellátó vezető testületnek.

19.1 A belsőkontroll-részlegek vezetői

172. A belsőkontroll-részlegek vezetőit a hierarchia megfelelő szintjéről kell kiválasztani, ami a kontrollrészleg vezetőjének a feladatai ellátásához megfelelő autoritást és képességeket biztosít. A vezető testület általános felelőssége ellenére a belsőkontroll-részlegek vezetőinek függetlennek kell lenniük az általuk kontrollált üzletágaktól vagy szervezeti egységektől. E célból a kockázatkezelési, megfelelési és belső ellenőrzési részlegek vezetői a vezető testületnek tartoznak beszámolási kötelezettséggel és elszámolással, és teljesítményüket is a vezető testület vizsgálhatja.

173. Szükség esetén a belsőkontroll-részlegek vezetőinek kapcsolatban kell állniuk a felügyeleti feladatot ellátó vezető testülettel és közvetlenül neki kell beszámolniuk, ha aggályaiknak kívánnak hangot adni, és figyelmeztetni akarják a felügyeleti feladatot ellátó testületet, adott esetben akkor, ha bizonyos fejlemények hatással vannak vagy lehetnek az intézményre. Ez nem akadályozhatja meg a belsőkontroll-részlegek vezetőit abban, hogy a szokásos jelentéstételi útvonalakat is használják.

174. Az intézményeknek dokumentált folyamatokat kell bevezetniük a belsőkontroll-részleg vezetőjének kijelölésére és feladatköreinek visszavonására vonatkozóan. Minden esetben igaz, hogy a belsőkontroll-részlegek vezetői – és a 2013/36/EU irányelv 76. cikkének (5) bekezdése értelmében a kockázatkezelési részleg vezetője – a felügyeleti feladatot ellátó vezető testület előzetes jóváhagyása nélkül nem távolíthatók el. Jelentős intézmények esetében az illetékes hatóságokat haladéktalanul tájékoztatni kell a belsőkontroll-részleg vezetője eltávolításának jóváhagyásáról és főbb okairól.

19.2 A belsőkontroll-részlegek függetlensége

175. A belsőkontroll-részlegek akkor tekinthetők függetlennek, ha teljesülnek az alábbi feltételek:

a. munkatársaik nem végeznek olyan tevékenységek körébe tartozó operatív feladatot, amelyet a belsőkontroll-részlegnek kell nyomon követnie és ellenőriznie;

[38] Vegye figyelembe a pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás elleni megfelelési részlegről szóló EBH-iránymutatásokat (jelenleg kidolgozás alatt).

b. a részlegek szervezetileg külön vannak választva azoktól a tevékenységektől, amelyeket nyomon kell követniük és ellenőrizniük kell;

c. a vezető testület tagjainak az intézmény felé fennálló általános felelőssége ellenére a belsőkontroll-részleg vezetője nem rendelhető alá olyan személynek, aki azoknak a tevékenységeknek az irányításáért felel, amelyeket a belsőkontroll-részleg nyomon követ és ellenőriz; továbbá

d. a belsőkontroll-részleg munkatársainak javadalmazása nem kötődhet azon tevékenységek teljesítéséhez, amelyeket a belsőkontroll-részleg nyomon követ és ellenőriz, és amelyek egyébként valószínűleg veszélyeztetik az objektivitásukat[39].

19.3 A belsőkontroll-részlegek összevonása

176. Figyelembe véve az I. cím alatt meghatározott arányossági kritériumokat, a kockázatkezelési és a megfelelési részleget össze lehet vonni. A belső ellenőrzési részleget azonban nem szabad más belsőkontroll-részleggel összevonni.

19.4 A belsőkontroll-részlegek erőforrásai

177. A belsőkontroll-részlegeknek elegendő erőforrást kell biztosítani. Megfelelő számú képzett munkatárssal kell rendelkezniük (az anyavállalat és a leányvállalat szintjén egyaránt). A munkatársak képzettségét folyamatosan fenn kell tartani, és szükség esetén képzésben kell részesülniük.

178. A belsőkontroll-részlegeknek megfelelő informatikai rendszerrel és támogatással kell rendelkezniük, a feladataik ellátásához szükséges belső és külső információkhoz való hozzáféréssel együtt. Hozzá kell férniük az összes üzletággal és a releváns kockázatviselő leányvállalatokkal kapcsolatos összes szükséges információhoz, különös tekintettel azokra, amelyek az intézmények számára lényeges kockázatot hordozhatnak magukban.

20 Kockázatkezelési részleg

179. Az intézményeknek a teljes intézményre kiterjedő kockázatkezelési részleget (RMF) kell kialakítaniuk. A kockázatkezelési részlegnek – az I. cím alatt felsorolt arányossági kritériumokat figyelembe véve – elegendő hatáskörrel, forrásokkal és megfelelő mérettel kell rendelkeznie ahhoz, hogy a 17. szakaszban meghatározottak szerint megvalósítsa a kockázatkezelési politikákat és a kockázatkezelési keretrendszert.

180. A kockázatkezelési részleg szükség esetén közvetlenül hozzáfér a felügyeleti feladatokat ellátó vezető testülethez és adott esetben annak bizottságaihoz, beleértve különösen a kockázatkezelési bizottságot.

[39] Lásd még a megbízható javadalmazási politikákról szóló EBH-iránymutatást, amely itt érhető el: https://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/remuneration/guidelines-on-sound-remuneration-policies.

181. A kockázatkezelési részlegnek valamennyi üzletághoz és egyéb belső szervezeti egységhez hozzáféréssel kell rendelkeznie, amelyeknél kockázat keletkezhet, valamint a releváns leányvállalatokhoz is.

182. A kockázatkezelési részleg személyzetének kellő tudással, ismeretekkel és tapasztalattal kell rendelkeznie a kockázatkezelési technikák és eljárások, valamint piacok és termékek terén, és rendszeres képzésen kell részt vennie.

183. A kockázatkezelési részlegnek függetlennek kell lennie azoktól az üzletágaktól és szervezeti egységektől, amelyek kockázatait ellenőrzi, de nem szabad megakadályozni, hogy felvegye felük a kapcsolatot. Az operatív részlegek és a kockázatkezelési részleg közötti kapcsolattartásnak segítenie kell az intézmény kockázatkezelésért felelős munkatársai célkitűzéseinek elérését.

184. A kockázatkezelési részlegnek az intézmény egyik központi szervezeti funkciójának kell lennie, és struktúráját úgy kell kialakítani, hogy képes legyen a kockázatkezelési politikák végrehajtására és a kockázatkezelési keretrendszer ellenőrzésére. A kockázatkezelési részlegnek kiemelt szerepet kell játszania annak biztosításában, hogy az intézményben hatékony kockázatkezelési eljárások legyenek érvényben. A kockázatkezelési részlegnek aktívan részt kell vennie a lényeges kockázatok kezelésével kapcsolatos valamennyi döntésben.

185. A jelentős intézmények azt is megfontolhatják, hogy minden lényeges üzletágra külön kockázatkezelési részleget hoznak létre. Fontos azonban, hogy legyen egy központi kockázatkezelési részleg, a konszolidáló intézményen belüli csoportszintű kockázatkezelési részleget is beleértve, ami valamennyi kockázat esetében intézményi és csoportszintű holisztikus megközelítést nyújt, és biztosítja a kockázati stratégia betartását.

186. A kockázatkezelési részlegnek releváns független tájékoztatást, elemzéseket és szakértői véleményt kell nyújtania a kockázati kitettségekről, valamint tanácsot kell adnia az üzletágak vagy belső szervezeti egységek által tett javaslatok és kockázatvállalási döntések kapcsán, továbbá tájékoztatnia kell a vezető testületet azzal kapcsolatban, hogy ezek megfelelnek-e az intézmény kockázatvállalási stratégiájának és hajlandóságának. A kockázatkezelési részleg javaslatot tehet a kockázatkezelési keretrendszer fejlesztésére, valamint a kockázatkezelési politikák, eljárások és határértékek megsértésének orvoslását szolgáló kiigazító intézkedésekre.

20.1 A kockázatkezelési részleg szerepe a kockázatkezelési stratégiában és döntésekben

187. A kockázatkezelési részlegnek aktív szerepet kell vállalnia az intézmény kockázatkezelési stratégiájának korai szakaszában, valamint annak biztosításában, hogy az intézmény hatékony kockázatkezelési eljárásokkal rendelkezzen. A kockázatkezelési részlegnek a vezető testület rendelkezésére kell bocsátania a kockázatokkal kapcsolatos összes releváns információt, hogy

segítsen neki az intézmény kockázatvállalási hajlandósága mértékének megállapításában. A kockázatkezelési részlegnek értékelnie kell a kockázati stratégia és a kockázatvállalási hajlandóság megbízhatóságát és fenntarthatóságát. Biztosítania kell, hogy a kockázatvállalási hajlandóságot konkrét kockázatvállalási határértékekben határozzák meg. A kockázatkezelési részlegnek az üzletágak kockázati stratégiáit és kockázatvállalási hajlandóságát is fel kell mérnie, beleértve az üzletágak által javasolt célokat, és a részleget be kell vonni a vezető testület kockázati stratégiákkal és kockázatvállalási hajlandósággal kapcsolatos döntése előtti folyamatokba. A céloknak kézenfekvőnek kell lennie, és összhangban kell állnia az intézmény kockázatkezelési stratégiájával.

188. A kockázatkezelési részleg döntéshozatali folyamatokba történő bevonása biztosítja, hogy a kockázati szempontokat kellően figyelembe vegyék. A meghozott döntésekért azonban az üzletág és a belső szervezeti egységek, végső soron pedig a vezető testület tartozik felelősséggel.

20.2 A kockázatkezelési részleg szerepe a lényeges változásokban

189. A 18. szakasszal összhangban a lényeges változásokkal vagy rendkívüli ügyletekkel kapcsolatos döntések meghozatala előtt a kockázatkezelési részleget be kell vonni az ilyen változások és rendkívüli ügyletek által az intézmény és a csoport általános kockázatvállalására gyakorolt hatások értékelésébe, és megállapításairól közvetlenül a vezető testületnek kell beszámolnia a döntés meghozatala előtt.

190. A kockázatkezelési részlegnek értékelnie kell, hogy a megállapított kockázatok hogyan befolyásolhatják az intézmény vagy a csoport kockázati profilja, likviditása és megbízható tőkealapja kezelésére irányuló képességét szokásos és kedvezőtlen körülmények között egyaránt.

20.3 A kockázatkezelési részlegnek a kockázatok megállapítása, mérése, értékelése, kezelése, csökkentése, nyomon követése és bejelentése terén játszott szerepe

191. A kockázatkezelési részlegnek biztosítania kell, hogy egy megfelelő kockázatkezelési keret álljon rendelkezésre, és az intézményen belül az érintett szervezeti egységek minden kockázatot azonosítanak, értékelnek, mérnek, nyomon követnek, kezelnek és megfelelően bejelentenek.

192. A kockázatkezelési részlegnek biztosítania kell, hogy az azonosítás és az értékelés nem kizárólag mennyiségi információkon vagy modellezések eredményein alapul, hanem figyelembe veszi a minőségi megközelítéseket is. A kockázatkezelési részlegnek tájékoztatnia

kell a vezető testületet a kockázati modellek és elemzések során használt feltételezésekről és lehetséges hiányosságaikról.

193. A kockázatkezelési részlegnek biztosítania kell, hogy a kapcsolt felekkel bonyolított ügyleteket felülvizsgálják, és hogy az általuk az intézmény számára képviselt kockázatot azonosítsák és megfelelően értékeljék.

194. A kockázatkezelési részlegnek biztosítania kell, hogy az üzletágak az összes azonosított kockázatot hatékonyan nyomon kövessék.

195. A kockázatkezelési részlegnek rendszeresen nyomon kell követnie az intézmény aktuális kockázati profilját, és azt az intézmény stratégiai céljai és kockázatvállalási hajlandósága alapján ellenőriznie kell, hogy az irányítási feladatot ellátó vezető testület döntéshozatalát és annak a felügyeleti feladatot ellátó vezető testület általi kifogásolását lehetővé tegye.

196. A kockázatkezelési részleg elemzi a trendeket, és felismeri az új vagy újonnan felmerülő kockázatokat, valamint a kockázatnak a változó körülményekből és feltételekből eredő növekedését. A korábbi becslések alapján rendszeresen vizsgálja az aktuális kockázati eredményeket (azaz utótesztelést végez), hogy értékelje és javítsa a kockázatkezelési eljárás pontosságát és hatékonyságát.

197. A kockázatkezelési részlegnek értékelnie kell a kockázatok csökkentésének lehetséges módjait. A vezető testületnek történő jelentés a javasolt megfelelő kockázatkezelési intézkedéseket is magában foglalja.

20.4 A kockázatkezelési részleg szerepe a nem jóváhagyott kitettségek esetében

198. A kockázatkezelési részlegnek függetlenül kell értékelnie a kockázatvállalási hajlandóság vagy határértékek megsértésének eseteit (beleértve az ok megállapítását, valamint a kitettség lezárásának, csökkentésének vagy fedezésének tényleges költségeivel és a kitettség fenntartásának esetleges költségeivel kapcsolatban végzett jogi és gazdasági elemzést). A kockázatkezelési részlegnek értesítenie kell az érintett üzletágakat és a vezető testületet, továbbá lehetséges megoldásokat kell javasolnia. A kockázatkezelési részleg közvetlenül a felügyeleti feladatot ellátó vezető testületnek jelent, ha a jogsértés jelentős, az egyéb belső részlegeknek és bizottságoknak való jelentéstétel lehetőségének sérelme nélkül.

199. A kockázatkezelési részleg kiemelt szerepet játszik annak biztosításában, hogy az ajánlásával kapcsolatos döntést a releváns szinten hozzák meg, azt az érintett üzletágak betartsák, és arról megfelelően beszámoljanak a vezető testületnek, illetve adott esetben a kockázatkezelési bizottságnak.

20.5 A kockázatkezelési részleg vezetője

200. A kockázatkezelési részleg vezetője felel azért, hogy a kockázatokról átfogó és érthető tájékoztatást nyújtson, továbbá tanácsot ad a vezető testületnek, lehetővé téve számára, hogy megértse az intézmény teljes kockázati profilját. Ugyanez vonatkozik az anyaintézmények kockázatkezelési részlegének vezetőjére a konszolidált helyzettel kapcsolatban.

201. A kockázatkezelési részleg vezetője kellő szakértelemmel, függetlenséggel és kellően magas beosztással rendelkezik ahhoz, hogy kifogásolhassa az intézmény kockázati kitettségét befolyásoló döntéseket. Amikor a kockázatkezelési részleg vezetője nem tagja a vezető testületnek, a jelentős intézmények a kockázatkezelési részleg élére független vezetőt jelölnek ki, aki más részlegekért nem tartozik felelősséggel, és közvetlenül a vezető testületnek jelent. Ha az I. cím alatt meghatározott arányossági elvet figyelembe véve aránytalan lenne olyan személyt kijelölni, aki csak a kockázatkezelési részleg vezetésével van megbízva, ez a feladatkör a megfelelési részleg vezetésével is összevonható, avagy azt más rangidős személy is elláthatja, feltéve, hogy nem merül fel az összevont feladatkörök közötti összeférhetetlenség. Mindenesetre ennek a személynek kellő hatáskörrel, képességekkel és függetlenséggel kell rendelkeznie (pl. a jogi osztály vezetője).

202. A kockázatkezelési részleg vezetője képes kifogással élni az intézmény vezetősége és vezető testülete által hozott döntések ellen, a kifogásolás okait pedig hivatalosan is dokumentálni kell. Ha az intézmény a kockázatkezelési részleg vezetője számára a vezető testületnél alacsonyabb szinteken hozott döntések (pl. hitelezési vagy beruházási döntések vagy a határérték megállapítása) megvétózására irányuló jogot kíván biztosítani, pontosan meg kell határoznia e vétójog hatályát, a felterjesztési vagy fellebbezési eljárásokat, és hogy a vezető testület milyen szerepet játszik ebben.

203. Az intézményeknek megerősített eljárásokat kell kialakítaniuk azon döntések jóváhagyására, amelyekkel kapcsolatban a kockázatkezelési részleg vezetője negatív véleményt fejezett ki. A felügyeleti feladatot ellátó vezető testületnek közvetlenül kell tudnia kommunikálni a kockázatkezelési részleg vezetőjével a kiemelt témákban, beleértve azokat a fejleményeket, amelyek az intézmény kockázatvállalási stratégiájával és hajlandóságával nem egyeztethetők össze.

21 Megfelelési funkció

204. Az intézményeknek állandó és hatékony megfelelési részleget kell kialakítanunk, amely kezeli a megfelelési kockázatot, és ki kell jelölniük egy személyt, aki az egész intézményben felel ezért a részlegért (megfelelésért felelős tisztviselő vagy a megfelelési részleg vezetője).

205. Ha az I. cím alatt meghatározott arányossági elvet figyelembe véve aránytalan lenne olyan személyt kijelölni, aki csak a megfelelési részleg vezetésével van megbízva, ez a feladatkör a kockázatkezelési részleg vezetésével is összevonható, avagy azt más rangidős személy (pl. a

jogi osztály vezetője) is elláthatja, feltéve, hogy nem merül fel az összevont feladatkörök közötti összeférhetetlenség.

206. A megfelelési részleg – a megfelelési részleg vezetőjét is beleértve – független az általa ellenőrzött üzletágaktól és belső szervezeti egységektől, és kellő hatáskörrel, képességekkel és erőforrásokkal rendelkezik. Figyelembe véve az I. cím alatt megállapított arányossági kritériumokat, e részleget segítheti a kockázatkezelési részleg, illetve összevonható a kockázatkezelési részleggel vagy bármely más megfelelő részleggel, pl. a jogi osztállyal vagy a HR-rel.

207. A megfelelési részleg munkatársainak kellő tudással, ismeretekkel és tapasztalattal kell rendelkezniük a megfeleléssel és a releváns eljárásokkal kapcsolatban, és rendszeres képzésben kell részesülniük.

208. A felügyeleti feladatot ellátó vezető testületnek kell felügyelnie a jól dokumentált megfelelési politika végrehajtását, amelyet közölni kell valamennyi munkatárssal. Az intézményeknek a tevékenységükre vonatkozó jogszabályok és rendeletek változásainak rendszeres értékelését szolgáló eljárást kell kidolgozniuk.

209. A megfelelési részleg tanácsot ad a vezető testület számára az alkalmazandó jogszabályoknak, szabályoknak, rendeleteknek és szabványoknak való megfelelést biztosító intézkedések meghozataláról, valamint értékeli a jogi vagy szabályozási környezet változásainak az intézmény tevékenységeire és megfelelési keretrendszerére gyakorolt esetleges hatásait.

210. A megfelelési részleg biztosítja, hogy a megfelelés nyomon követését strukturált és jól meghatározott megfelelés-ellenőrzési program segítségével végezzék, és hogy a megfelelési politikát betartsák. A megfelelési részleg a vezető testületnek számol be, és adott esetben kommunikál a kockázatkezelési részleggel az intézmény megfelelési kockázatáról és annak kezeléséről. A megfelelési részleg és a kockázatkezelési részleg saját feladataik elvégzése céljából együttműködik, és adott esetben információt cserél. A megfelelési részleg megállapításait a vezető testület és a kockázatkezelési részleg a döntéshozatali folyamatok során figyelembe veszi.

211. Ezen iránymutatás 18. szakaszával összhangban a megfelelési részleg a kockázatkezelési részleggel és a jogi osztállyal szoros együttműködésben azt is ellenőrzi, hogy az új termékek és új eljárások megfelelnek-e az aktuális jogi keretnek, és adott esetben a jogszabályok, rendeletek és felügyeleti követelmények várható változásainak.

212. Az intézményeknek megfelelő intézkedéseket kell hozniuk az olyan belső vagy külső magatartás ellen, amely megkönnyítheti vagy lehetővé teheti a csalást, a pénzmosást és a terrorizmus finanszírozását vagy más pénzügyi bűncselekményeket, valamint a fegyelem megsértését (pl. belső eljárások, határértékek megsértése).

213. Az intézményeknek gondoskodniuk kell arról, hogy leányvállalataik és fióktelepeik lépéseket tesznek annak biztosítása érdekében, hogy műveleteik megfeleljenek a helyi törvényeknek és rendeleteknek. Ha a helyi törvények és rendeletek akadályozzák a csoport által végrehajtott szigorúbb eljárásokat és megfelelési rendszereket, különösen, ha a csoporton belül szervezetek közötti szükséges információk közzétételét és cseréjét akadályozzák, a leányvállalatoknak és fióktelepeknek értesíteniük kell a megfelelésért felelős tisztviselőt vagy a konszolidáló intézmény megfelelési vezetőjét.

22 Belső ellenőrzési részleg

214. Az I. cím alatt meghatározott arányossági kritériumokat figyelembe véve az intézmények független és hatékony belső ellenőrzési részleget hoznak létre, és ki kell jelölniük egy személyt, aki az egész intézményben felel ezért a részlegért. A belső ellenőrzési részleg független, és kellő hatáskörrel, képességekkel és erőforrásokkal rendelkezik. Az intézménynek különösen azt kell biztosítania, hogy a belső ellenőrzési részleg munkatársainak képesítése és a belső ellenőrzési részleg erőforrásai – különösen az ellenőrzési eszközök és a kockázatelemző módszerek – megfeleljenek az intézmény méretének és telephelyeinek, valamint az intézmény üzleti modelljével, tevékenységeivel, kockázati kultúrájával és kockázatvállalási hajlandóságával kapcsolatos kockázatok jellegének, mértékének és összetettségének.

215. A belső ellenőrzési részlegnek függetlennek kell lennie az auditált tevékenységektől. Ezért a belső ellenőrzési részleg más részlegekkel nem vonható össze.

216. Kockázat-alapú megközelítés alapján a belső ellenőrzési részleg függetlenül felülvizsgálja és objektív biztosítékot nyújt arról, hogy az intézmény összes tevékenysége és szervezeti egységei megfelelnek az intézmény politikáinak és eljárásainak, valamint a szabályozási követelményeknek. A csoporton belül valamennyi szervezet a belső ellenőrzési részleg hatókörébe tartozik.

217. A belső ellenőrzési részleg nem vehet részt az egyedi belsőkontroll-politikák, -mechanizmusok és -eljárások, valamint a kockázati limitek kidolgozásában, kiválasztásában, megállapításában és végrehajtásában. Ez azonban nem akadályozhatja meg az irányítási feladatot ellátó vezető testületet abban, hogy a belső ellenőrzési részlegtől tanácsot kérjen a kockázatokkal, belső kontrollal és az alkalmazandó szabályoknak való megfeleléssel kapcsolatos kérdésekben.

218. A belső ellenőrzési részlegnek értékelnie kell, hogy az intézmény 15. szakasz szerinti belsőkontroll-keretrendszere egyszerre eredményes és hatékony-e. A belső ellenőrzési részlegnek különösen a következőket kell értékelnie:

a. az intézmény irányítási keretrendszerének megfelelősége;

b. hogy a létező politikák és eljárások továbbra is megfelelőek-e, és megfelelnek-e a jogi és szabályozási követelményeknek, valamint az intézmény kockázatvállalási stratégiájának és hajlandóságának;

c. az eljárásoknak az alkalmazandó törvényeknek és rendeleteknek, valamint a vezető testület döntéseinek való megfelelése;

d. hogy az eljárásokat helyesen és hatékonyan hajtják-e végre (pl. az ügyletek megfelelése, a ténylegesen felmerült kockázat mértéke stb.); valamint

e. az elvégzett ellenőrzések, valamint a védelmi üzletágak és a kockázatkezelési és megfelelési részlegek általi beszámolók megfelelősége, minősége és hatékonysága.

219. A belső ellenőrzési részlegnek különösen az intézmény módszereinek és technikáinak megbízhatóságát biztosító folyamatok integritását, valamint a belső modellekben (pl. kockázat-modellezésben és számviteli mérésekben) használt feltételezéseket és információforrásokat kell ellenőriznie. Értékelnie kell továbbá a minőségi kockázatazonosító és -értékelő eszközök minőségét és használatát, valamint a megtett kockázatcsökkentő intézkedéseket.

220. A belső ellenőrzési részlegnek korlátlan, az egész intézményre kiterjedő hozzáféréssel kell rendelkeznie az intézmény összes nyilvántartásához, dokumentumaihoz, információihoz és épületeihez. Ide tartozik az igazgatási információs rendszerekhez, valamint az összes bizottság és döntéshozó szerv jegyzőkönyveihez való hozzáférés.

221. A belső ellenőrzési részlegnek be kell tartania a nemzeti és nemzetközi szakmai előírásokat. Az itt említett szakmai előírásokra példa a Belső Ellenőrök Intézete által megfogalmazott szakmai előírások.

222. A belső ellenőrzési munkát a kockázatalapú megközelítés szerinti ellenőrzési tervvel és részletes ellenőrzési programmal összhangban kell végezni.

223. A belső ellenőrzési tervet évente legalább egyszer, az éves belső ellenőrzési kontrollcélok alapján kell összeállítani. A belső ellenőrzési tervet a vezető testület hagyja jóvá.

224. Az összes ellenőrzési ajánlást a vezetőség megfelelő szintje által végzett hivatalos nyomon követési eljárásnak kell követnie, hogy ezáltal biztosítsák hatékony és időben történő elvégzését, valamint az arról történő beszámolást.

VI. cím – Üzletmenetfolytonosság-menedzsment[40]

225. Az intézményeknek megalapozott üzletmenet-folytonossági és -helyreállítási terveket kell készíteniük, hogy súlyos üzletviteli fennakadások esetén is biztosítani tudják a folyamatos működést és a veszteségek mérséklését.

226. Az intézmények külön független üzletmenet-folytonossági részleget is létrehozhatnak, pl. a kockázatkezelési részleg részeként[41].

227. Az intézmények üzleti tevékenysége számos kritikusan fontos erőforrásra támaszkodik (pl. informatikai rendszerek, beleértve a felhőalapú szolgáltatásokat, kommunikációs rendszerek, kulcsfontosságú személyzet és épületek). Az üzletmenet-folytonosság kezelésének célja a valamely katasztrófából vagy az említett erőforrások hosszabb ideig tartó zavarából, és ebből következően az intézmény szokásos üzletmenetének zavarából eredő működési, pénzügyi, jogi, hírnévvel kapcsolatos és egyéb lényeges következmények csökkentése. Egyéb kockázatkezelési intézkedések az ilyen események valószínűségének csökkentését vagy a pénzügyi hatás harmadik felekre (pl. biztosítás segítségével) történő átruházását célozhatják meg.

228. A megbízható üzletmenetfolytonosság-kezelési terv kidolgozásához az intézménynek gondosan elemeznie kell a kockázati tényezőket és a súlyos üzletviteli fennakadásoknak való kitettségét, valamint (mennyiségileg és minőségileg) értékelnie kell azok lehetséges hatását, belső és/vagy külső adatok és forgatókönyv-elemzés segítségével. Ennek az elemzésnek az összes üzletágra és belső szervezeti egységre ki kell terjednie, a kockázatkezelési részleget is beleértve, és figyelembe kell vennie azok egymástól való függését. Az elemzés eredményei hozzájárulnak az intézmény helyreállítási prioritásainak és célkitűzéseinek meghatározásához.

229. A fent említett elemzés alapján az intézménynek a következőket kell bevezetnie:

a. vészhelyzeti és üzletmenet-folytonossági tervek, amelyek biztosítják, hogy az intézmény megfelelően reagál a vészhelyzetekre, és képes fenntartani legfontosabb üzleti tevékenységeit a szokásos üzletmenetének zavara esetén is; valamint

b. a kritikus erőforrások helyreállítási tervei, amelyek lehetővé teszik az intézmény számára, hogy megfelelő időn belül visszatérjen rendes üzletmenetéhez. A potenciális üzletviteli fennakadásokból fennmaradó kockázatnak összhangban kell lennie az intézmény kockázatvállalási hajlandóságával.

230. A vészhelyzeti, üzletmenet-folytonossági és helyreállítási terveket dokumentálni kell, és gondosan végre kell hajtani. A dokumentációt az üzletágakon, belső szervezeti egységeken és

[40] Az intézményeknek figyelembe kell venniük az EBH ikt-kockázatokról szóló iránymutatásait is. Elérhető itt: https://eba.europa.eu/regulation-and-policy/internal-governance/guidelines-on-ict-and-security-risk-management.
[41] Lásd még az 575/2013/EU rendelet 312. cikkét.

kockázatkezelési részlegeken belül elérhetővé kell tenni, valamint fizikailag elkülönített és vészhelyzet esetén könnyen hozzáférhető rendszerekben kell tárolni. Gondoskodni kell a megfelelő képzésről. A terveket rendszeresen tesztelni és frissíteni kell. A tesztelés során előforduló kihívásokat vagy hibákat dokumentálni és elemezni kell, majd a terveket ennek megfelelően felül kell vizsgálni.

VII. cím – Átláthatóság

231. A stratégiákat, politikákat és eljárásokat az intézményen belül az összes érintett munkatárshoz el kell juttatni. Az intézmény munkatársainak érteniük kell a kötelességeikre és felelősségi köreikre vonatkozó politikákat és eljárásokat, és be is kell tartaniuk azokat.

232. Ennek megfelelően a vezető testületnek egyértelmű és következetes módon kell tájékoztatnia és figyelmeztetnie az érintett munkatársakat az intézmény stratégiáira és politikáira, legalább a saját feladataik elvégzéséhez szükséges szinten. Ez történhet írásbeli iránymutatások, kézikönyvek segítségével vagy egyéb módokon.

233. Amennyiben a 2013/34/EU irányelv 106. cikkének (2) bekezdése értelmében az illetékes hatóságok arra kötelezik az anyavállalatokat, hogy évente nyilvánosságra hozzák jogi struktúrájuk és irányításuk, valamint az intézménycsoport szervezeti felépítésének leírását, az információnak a 2013/36/EU irányelvnek[42] megfelelően a csoportstruktúrán belüli összes szervezetre ki kell térnie, ország szerinti bontásban.

234. A nyilvánosságra hozott információknak legalább a következőkre kell kiterjedniük:

a. az intézmények 2013/34/EU irányelvben meghatározott belső szervezetének és a csoportstruktúrának, valamint ezek változásainak az áttekintése, beleértve a fő jelentéstételi útvonalakat és felelősségi köröket;

b. az előző nyilvánosságra hozatal óta bekövetkezett lényeges változások és a lényeges változás időpontja;

c. új jogi, irányítási vagy szervezeti struktúrák;

d. a vezető testület struktúrájára, szervezetére és tagjaira vonatkozó információk, beleértve a tagok számát és a függetlennek minősülő tagok számát, meghatározva a vezető testület egyes tagjainak nemét és megbízatásuk időtartamát;

e. a vezető testület legfontosabb felelősségi körei;

f. a felügyeleti feladatot ellátó vezető testület bizottságainak felsorolása és azok összetétele;

[42] Az Európai Parlament és a Tanács 2013. június 26-i 2013/34/EU irányelve a meghatározott típusú vállalkozások éves pénzügyi kimutatásairól, összevont (konszolidált) éves pénzügyi kimutatásairól és a kapcsolódó beszámolókról, a 2006/43/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 78/660/EGK és a 83/349/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 182., 2013.6.29., 19. o.).

g. az intézményekre és a vezető testületre vonatkozó összeférhetetlenségi politika áttekintése;

h. a belső ellenőrzési keretrendszer áttekintése; valamint

i. az üzletmenetfolytonosság-kezelési keretrendszer áttekintése.

I. melléklet – A belső irányítási politika kidolgozásakor megfontolandó szempontok

A III. címmel összhangban az intézményeknek a belső irányítási politikák és intézkedések dokumentálásakor a következő szempontokat kell figyelembe venniük:

1. Részvényesi szerkezet
2. Adott esetben az intézménycsoport struktúrája (jogi és funkcionális struktúra)
3. A vezető testület összetétele és működése
   a) kiválasztási szempontok, beleértve azt is, hogyan veszik figyelembe a sokszínűséget
   b) szám, megbízatás időtartama, rotálás, életkor
   c) a vezető testület független tagjai
   d) a vezető testület végrehajtó tagjai
   e) a vezető testület nem végrehajtó tagjai
   f) adott esetben a belső feladatmegosztás
4. Irányítási struktúra és szervezeti diagram (adott esetben a csoportra gyakorolt hatással)
   a) szakbizottságok
      i. összetétel
      ii. működés
   b) adott esetben a végrehajtói bizottság
      i. összetétel
      ii. működés
5. Kulcspozíciót betöltő személyek
   a) a kockázatkezelési részleg vezetője
   b) a megfelelési részleg vezetője
   c) a belső ellenőrzési részleg vezetője
   d) pénzügyi igazgató
   e) egyéb kulcspozíciót betöltő személyek
6. Belső kontrollrendszer
   a) az egyes feladatkörök leírása, a hozzá tartozó szervezetet, erőforrásokat, méretet és hatáskört is beleértve
7. A kockázati stratégia és a kockázatkezelési keret leírása

8. Szervezeti struktúra (adott esetben a csoportra gyakorolt hatással)
    a) működési struktúra, üzletágak, valamint a hatáskörök és felelősségi körök elosztása
    b) kiszervezés
    c) termékek és szolgáltatások köre
    d) a tevékenység területi hatálya
    e) szolgáltatásnyújtás a szolgáltatásnyújtás szabadsága keretében
    f) fióktelepek
    g) leányvállalatok, közös vállalkozások stb.
    h) offshore központok használata
9. Magatartási és viselkedési kódex (adott esetben a csoportra gyakorolt hatással)
    a) stratégiai célkitűzések és vállalati értékek
    b) belső kódexek és szabályzatok, megelőzési politika
    c) összeférhetetlenségi politika
    d) visszaélések bejelentése
10. A belső irányítási politika státusza, dátummal
    a) fejlesztés
    b) legutóbbi módosítás
    c) legutóbbi értékelés
    d) a vezető testület általi jóváhagyás